

ETÉSEK

zslési díja szav...
vel szedett szavak
és díja — 10 szög
re semminemű lei-
brérkezésként a
bivatalban vehető
továbbíthatnak. Erre
kívül 2 lei 60 bani
zetén. —

tcái szobámat egy
szobával 2000 lei
a kiadóhivatalban.

omán, magyar, an-
alamint trögéppel
és pontosan készül-
nann hiriapitroda.

3405-1
get és címtáblát
gy mértetben) magas
szeti műterme Str.
16. Telefon 749.
3831-1

esek idősebb uri-
minden ágában jár-
dóli, keresk. taná-
3825-1

szám alatti ház.
Értekezni ugyanott.

német, magyar és
birja, keres delu-
gy levezetési alkál-
megbizható jelleg
3854-1

belépésre keresek
fénytasaságnál, fel-
árnoki vagy ezek-
t. Román, magyar,
a kiadóhivatalban.
3843-1

franciából oktatók
(Kossuth L.-u.) 16.
3836-1

tisztviselő, lehető-
lát végzett kezdő
ar-német pépíró
belépésre nagy
ik. Részletes aján-
fényképpel ellátva
dóba kéretnek.
3832-1

védjéltet keresek.
lőléssével Dr. Kollin
3847-1

eres gyermektelen
osban és külön be-
sürgösen a kiadó-
alatt. 3852-1

gy ágyast külön be-
városban keresek.
tókát kérek sürgő-
att a kiadóhivatalba.
3852-1

80 cm. széles és
es perza szőnyeget
e Ferdinand 73. sz.

hat építék. Érdeklő-
Hosszu-u. 26.

nely gyárnak is al-
zu-u. 26.

verendzése esetleg
vebb felvilágosítást
zamosujvár. 3821-1

női kalapszalón
3. (Kossuth L.-u.)

és szíjgyártóbiánk
ben és anyagban legol-
grandékat kis pora-
lengett 10p. és 100kor
1 2 százalékos kedvez-
t. Gyadgyár-utca 1 -
foni gyár 0-26 - lakás 2-87

KELET-ben!

kat
an készít 1316
(volt Majális-u.)

nyit
szit
on 879.

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
Pop, — Brassai-utca 10.

Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség ----- 977
Kiadóhivatal ----- 844
Nyomda ----- 879
Jéber osztály ----- 453
Zs. N. Sz. ----- 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek címen-
zések. — Kéziratokat nem
adunk vissza és nem őriz-
hetünk meg

V. évfolyam, 109. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Ijar 21.

1922. május 19, Péntek

UJ KELET

ZSIDO-POLITIKAI NAPILAP

1071
2211

Lejár

Hermann Goldschmidt u.

I. Wolfzette 11

Előfizetési árak

Romániában
Egész évre ----- 400 lei
Félévre ----- 220 lei
Negyedévre ----- 120 lei
Egy hónapra ----- 40 lei
Egy szám ára pályaudvaron
és vidéken is 2 lei

Csehszlovákiában

Egy hónapra ----- 25 ct
Egy szám ----- 1 ct

Jugoszláviában

Egy hónapra --- 20 dinár
Egy szám ----- 1 dinár

Harding nemet mond

Már a második meghívás, amire Amerika nemet mond. Az elsőt a cannesi konferencia küldette Washingtonba, ezt a másodikat a cannesi utóda: a génuai. Legyen szerencsénk Génuában, írta Cannes tanakodói. De Amerika elhárította magát a szerencsét és nem ment el. Most hogy Génuából azt írják neki, legyen szerencsénk Hágában, ezt az újabb szerencsét is elhárítja. Nem, a kifogások meglehetősen udvariasak, a kifogások mögött azonban ott van a határozott program: nem akarunk résztvenni európai ügyekben. Amikor Wilson megbukott, Harding személye azt jelentette, hogy: el Európától. Wilson háboruba keverte Amerikát, a háboru hozott ugyan dicsőséget és fellendülést, az amerikai pénz egy-szerre erősen az európai pénzek fölé kerekedett, de hozott a háboru bajokat is. Válság válságot követ odaát s a washingtoni politika még mindig a wilsoni politika reakciója. Még mindig nem akarna tudni Európáról. A sajtónak egy része, így az ugynevezett Hurst-lapok és a pénzügyi kapacitások egyike-másika, így Vanderlip és Morgan azt mondják, hogy Amerika elszigetelődő törekvéseit súlyosan megkeserülheti az amerikai nép. Ha Európán nem segítenek, Európa tönkremegy és ha Európa tönkremegy, Amerika is velepusztul. A világgazdaságnak is megvan a maga gravitációs törvénye, akár a világegyetemnek.

Nos Amerika most megint elutasított egy meghívást. Ha mögéje nézünk a kosárnak, talán ott látjuk Harding sértődöttségét a washingtoni konferencia miatt. Harding szintén hus-vér ember, szeretné beírni magát a történelembe, ez a becsvágya és a sértődöttsége, amely az ember neme-
sebb húságaiból fakad, érthető. Harding szerette volna, ha a békéről papoló s háborút csináló Wilson ellenlábasaiként ő valóban megteremtí a békét. Összehívta a világ hatalmait Washingtonba, az ugynevezett leszerelési konferenciára. Szereljenek le az államok úgy a szárazföldön, mint a tengeren. Washingtonban Angliát Balfour, Franciaországot Briand képviselte. Ugyanaz a politikai komédia játszódott le ott, ami most Génuában. Az egész világ kész lett volna leszerelni, de Briand ur azt mondotta, hogy Franciaország nem. Briand ur ezt azzal okolta meg, hogy amíg Oroszország kétféle hadsereget tart fegyverben, Franciaország se küldheti haza katonáit. A washingtoni konferencia tehát Franciaország militárista macacsságán kudarcot vallott. Az egyetlen eredmény a tengeri leszerelés volt, aminek következtében Anglia egész kis hajóhadat adott el ócskavasnak. Anglia azonkívül a konferencia eredménytelensége ellenére a maga szakállára külön a szárazföldi leszerelést is végrehajtotta s negyedmillió katonaságát százötvenháromezer főre szállította le. Amiből kilátszott, hogy Angliában nem csupán a háborút, de a háborus gondolatot is likvidálták. Ezzel szemben Franciaország nem hogy egyetlen katonát nem küldött haza, de a francia kamarában még a génuai konferencia előtt néhány nappal is riadt beszédek hangzottak el a teljes katonai készültség szükségéről. „Megbizható adatok vannak a kezünkben, hogy a németek nagy mozgósítási apparátussal rendelkeznek és vegy-
gyáraikban újajta ölgázokat gyár-

tanak.“ Ezt mondták a katonai elő-
adók és ezt maga Poincaré is. Ma
már az egész világ tudja, hogy egy
német szélhámos hamisított aktái ju-
tottak a francia kormányhoz, de
Franciaország annyira megijedt, hogy
ő most már el sem hiszi, hogy az
akták hamisak. Ha hamisak, akkor
is félünk Németországtól és készül-
dünk ellene.

Amerika magyarázata, hogy miért
nem akar résztvenni a génuai ta-
nácskozáson, az volt, hogy amíg az
európai politikai zűrzavar el nem
oszlík s amíg az európai országok
nagy része mérhetetlen milliárdokat
költhet improkutív hadicélokra, addig
ő nem ül le egy asztalhoz Európával.
Amerika tartott tőle és pedig jog-
gal, hogy Génuában meg találják
hatni és ő gyors mozdulattal a zse-

bébe nyul. Amerika tehát sietett el-
kerülni ezt a költséges meghatódást.
Pedig Génuában mindenki, Csicserin,
Schanzer, még a kitünő Lloyd
George is Washington felé fordulya
mondta el a legtöbb beszédét. És
amikor Génuá épen Amerika távol-
léte következtében kezdett összeom-
lani, félretették a célzásokat és a
képesbeszédeket és újabb udvarias
meghívót szerkesztettek a washingtoni
kormányának. De Washington
ujra azt mondja: nem és ez a „nem“
inkább nyugtalanítja az angolokat
mint a franciákat. Lehetséges, hogy
csakugyan maradt nyitott ajtó a
tárgyalásokra, lehetséges, hogy Lloyd
George Amerika konokságát megtöri
és ez végre is eljön Hágába, de ha
nem, akkor Llyod George bukott
ember.

Amerika nem vesz részt a hágai konferencián

Lloyd George és Schanzer tovább tárgyal Washingtonnal. Csicserin elfogadta a meghívást. Az angol kormány lemond

— Az Uj Kelet hírszolgálatától —

A politikai albizottság plenáris ülése
délelőtt nyílt meg az oroszok jelenléte-
vel. A németek, franciák és belgák
távol maradtak. Barthou valószínűleg ka-
pott ugyan meghatalmazást telefonon
Párisból, hogy résztvegyen az ülésen,
de nem élt vele, mert Jasper nem ka-
pott hasonló utasítást a belga kor-
mánytól.

A politikai albizottság ülésén Lloyd
George és Csicserin tiltakoznak az
ellen, hogy Németországot kihagyják
az újabb konferenciából. Lloyd George
kijelenti, hogy a magántulajdon kérdé-
sében az orosz világnézetet Európa
nem fogadhatja el. Csicserin beállítása
nem felel meg a tényleges helyzetnek
s ezért szükséges a szakértői értekezlet
a közeledés előmozdítására.

Nem lehetetlen, hogy a szakértői
bizottság székhelyéül Stokholmot, Bé-
cset vagy Prágát fogják kijelölni. Lloyd
George folytatni fogja Oroszország
újajépítési tervének kidolgozását, melyet
tisztára angol szakférfiakra fog bízni.
Ő maga egyelőre a jóvátételi kérdéssel
kiván foglalkozni és nem tudni még,
hogy a hágai konferencián személyesen
is részt fog-e venni. A miniszterelnök
Európa gazdasági talpraállításának és
békéjének kulcsát a jóvátételi kérdés-
ben látja.

Csicserin kérdései Lloyd Georgehoz

A tegnapi tárgyalások folyamán
Csicserin több kérdést intézett Lloyd
Georgehoz és Schanzerhez. Az első
kérdése ez volt:

— Elismeri-e a konferencia Szov-
jetországot?

Lloyd George erre azt felelte:
— Nem ismerheti el, mert Orosz-
ország nem akarja elfogadni a can-
nesi határozatokat.

Csicserin: Németország miért nem
vehet részt a hágai tanácskozáson,
holott azok teljesen új konferencia
jellegűek lesznek?

Lloyd George: Ez téves megállá-
pítás. A hágai tárgyalások folytatásai
lesznek a génuai konferenciának.

Csicserin: Milyen formákban szer-
kesztik meg a hatalmak a békét ga-
rantáló szerződést az egyes államok
között?

Erre a kérdésre Schanzer vála-
szolt:

— A szerződést jegyzőkönyv alak-
jában fogják megfogalmazni.

Csicserin: Miért választotta a kon-
ferencia Hágát az ujszakértői bizott-
ság székhelyéül és miért történt ez
Oroszország megkérdése nélkül?

Lloyd George: Még nem biztos,
hogy a bizottság Hágában fog ülé-
sezni. Ez csak javaslat, mely fölött a
konferencia nem döntött.

Csicserin végül szükségesnek tartja
az antant-válaszjegyzék egyes pont-
jainak megváltoztatását. Lloyd George
erre heves hangon kijelenti, hogy a
jegyzék szövegének megmátítása tel-
jesen lehetetlen. Az orosz külügyi
népbiztos energikusan tiltakozott a
hatalmak visszautasító magatartása
ellen.

— Uraim, nem vagyunk Ver-
saillesben és Oroszországgal nem le-
het olyan hangon tárgyalni, mint a
legyőzött államokkal.

Az oroszok elfogadták a hágai konferencia javaslatát

Az orosz ügyek albizottságának
tegnapi ülésén — a francia és belga
delegáció távollétében — Csicserin
sajnálattal fejezte ki, hogy az orosz
delegátusokat nem hívták meg az
előmunkálatokhoz. Előadja fentár-
tásait a hágai konferenciával szem-
ben, majd kijelenti, hogy

elfogadja a javaslatot az új
konferenciára vonatkozólag.

Tiltakozik az ellen, hogy Német-
országot kizárták a tárgyalásokból.
Támadja azokat az államokat, ame-
lyek újabb háborukat készítenek
elő Oroszország ellen, illetve támo-
gatják Wrangel előkészületeit. Fel-
hívja a figyelmet Bratianu és Skir-
munt nyilatkozataira, akik kijelen-
tették, hogy országaik tartózkodni
fognak az orosz ügyekbe való be-
avatkozástól, ezalatt pedig orszá-
gaikban az emigránsok és Wrangel
seregének maradványai már készít-
getik az újabb támadásokat és külön
fegyveres bandák alakultak Szovjet-
orszország ellen.

Csicserin beszédére Lloyd George
válaszolt s kijelentette, hogy Né-
metországot azért zárták ki a szak-
értői bizottságból, mert külön szer-
ződést kötött az oroszokkal. Kifej-
tette, hogy

a hágai konferencia célja a békepaktum megkötése.

Felszólítja Csicserint, hogy fen-
tartásait vétesse be a jegyzőkönyvbe.
Csicserin precizozza kiegészítő ja-
vaslatát és azután bejelenti, hogy a
békepaktumot a távol keleti köztársá-
ság nevében is kész aláírni.

Az esti ülésen Bratianu román
miniszterelnök kijelentette, hogy ha
Anglia, — ahogyan Lloyd George a
délelőtti ülésen mondotta, — támo-
gatna bizonyos vállalkozásokat Orosz-
ország ellen,

Románia nem vesz részt ilyen próbálkozásokban,

mert így is bizonyítani akarná pár-
tatlanságát és semlegességét. Romá-
nia teljes energiával visszautasít min-
den olyan politikát, amely az orosz
belügyekbe beavatkozást jelentene.

Lloyd George tegnap tanácskozott
Barthouval, Barthou kijelentette, hogy
ha a vasárnapi ülésen hozott határo-
zatokat utólag módosítanák, akkor
nem lesz abban a helyzetben, hogy
a francia kormányának ajánlhassa az
e határozatokhoz való hozzájárulást

Elhalasztják a konferencia záróülését

Angol részről azt javasolták, hogy
az orosz kérdésre való tekintettel a
konferencia ünnepélyes záróülése
legkorábban is csak szombaton legyen.
Ennek a halasztásnak ki nem mon-
dott célja valószínűleg az a remény-
kedés, hogy a hét folyamán Ame-
rika hátha mégis csatlakozik a kon-
ferencia határozataihoz. A franciák
nem hiszik, hogy Amerika változtas-
son magatartásán.

A „London Star“ katasztrófának
nevezi Amerika vonakodását és azt
kérdi, hogyan dolgozhatik majd a
szakértői bizottság Amerika és Né-
metország nélkül. Az Egyesült Álla-
mok visszautasítása csak betetőzése
a génuai csalódásoknak.

Génuai sikertelensége után Hágá- nak sincsenek valami sokat ígéro kilátásai.

Az olasz sajtó az orosz kérdés
tekintetében nem találja eredménye-
nek a konferenciát. A hágai tárgya-
lás csak visszaesést jelent. Lloyd
George csúresesavarása elidegenítette
Olaszországot az angoloktól. Barthou
ügyesen szeniorozott tiltakozásokkal
igyekezett rábírni, hogy az Orosz-
országgal kötött megállapodásait vonja
vissza s lépjen szövetségre. Francia-
országgal. Az engedékenységi takti-
kával Franciaországnak sikerült is
teljes cselekvési szabadságot biztosí-
tani magának és ha Lloyd George
nem teljesíti Barthou kívánságait,

a franciák külön megegyeznek Oroszországgal.

Az elutasítás nem végleges

Mr. Grigg, Lloyd George titkára a
sajtó képviselőinek adott interjújában
kijelentette, hogy az amerikai jegyzék
nem tekinthető végleges visszautasítá-
nak. Londoni politikai körökben Ame-
rika habozó magatartása nagy csaló-
dást keltett. A kormány azonban

nem tartja reménytelenné a helyzetet.

Amerika visszavonulása nagy riadalmat

okozott az angol sajtóban is. Az „Evening News” szerint Amerika visszautasító válasza az antant meghívására végső csapást jelent a hági konferenciára és az orosz kérdés tárgyalására. Washingtoni magyarázat szerint az amerikai kormány nem hajlandó elfogadni Anglia meghívását, hogy részt vegyen az újáépítés kérdésével foglalkozó bizottság munkájában, mert az okot adna arra, hogy a törökök magatartása ellenségessé váljék Kisázsia keresztény kisebbségeivel szemben.

A párisi esti lapok nyugodt hangon foglalkoznak az amerikai válasszal.

Amerika válaszjegyzéke udvarias elutasítás, de az ajtót nyitva hagyja

Ma reggel nyújtotta át Child amerikai ügyvivő Factának az Egyesült-Államok válaszjegyzékét, amelyben

Amerika visszautasítja az antant meghívását,

Amerika nem vehet részt a hági szakértői bizottság munkájában. Amerika hajlandó volna résztvenni Oroszország gazdasági helyzetének praktikus megjavításában, mert az amerikai nép legőszintebb barátságával van az orosz nép iránt és már eddig is számos bizonyítékot adott annak, hogy

még saját kárára is segítséget igyekszik nyújtani Oroszország újáépítéséhez.

Az amerikai kormány azonban lehetetlenségnek tartja, hogy a hági tárgyalásokon való részvétele az eredményt hasznossá tehesse. Amerika úgy látja, hogy a szakértői bizottság összejövetele a génnai konferenciának csak más név alatt folytatása, mely ahhoz hasonló nehézségekbe fog ütközni, ha az oroszoknak a május 11-iki jegyzékben tanúsított magatartása meg nem változik.

Oroszország helyreállításának előbb a feltételeit kell megteremtteni

s azokat magában Oroszországban kell keresni és megtalálni. Az amerikai kormány mindig hajlandó a többi állammal megegyezni és szakértői bizottságot

A „Liberté” szerint az Egyesült-Államok kitérő válasza

súlyos csapás Lloyd George presztízisére.

Londonból jelentik: Azzal a tényvel kapcsolatban, hogy az angol kormányt tegnap heves támadások érték, a lapok nem hiszik, hogy emiatt a kabinet beadná a lemondását. Lloyd George már pénteken elhagyja Génuit. Egy-két napig valószínűleg Párisban marad, hogy Poincaréval tanszkozákat folytasson és csak hétfőn érkezik vissza Londonba.

kiküldeni Oroszország gazdasági helyzetének és a szükséges segítőeszközök tanulmányozására. A szakértői bizottságnak az orosz termelés talpraállításának gazdasági következményeivel kellene foglalkoznia, mert anélkül hitel nyújtásának nincs alapja. Az amerikai kormány minden olyan mozgalmat, amely Génuitól, vagy más konferenciától ered, komoly megfontolás tárgyává fog tenni, de

a jelenlegi javaslatokban nem találja azt a precizitást,

amely lehetővé tenné, hogy az előterjesztett tervhez az Egyesült-Államok hozzájáruljanak.

Az amerikai jegyzék mély benyomást keltett. Olasz hivatalos körökben nem látják benne Amerika vonakodását, csak azt az igyekezetet, hogy időt nyerjen a konferencia javaslatának módosítására. Az amerikai jegyzék átnyújtása után Schanzer, Facta, Lloyd George és Child azonnal értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy felvilágosítást kérnek Washingtontól. A konferencia összes tagjaiban nagy csatlóást idézett elő Amerika jegyzéke. Angol részről udvarias visszautasításnak tekintik a jegyzéket, amelynek

utolsó mondata nyitott ajtó

s esetleges újabb elhatározásnak a lehetősége. A kívánt felvilágosításokat a konferencia nevében fogják kérni Washingtontól a lehető leghamarabb.

ciországának? Egymillióhatszáz ezer halott, százezernyi rokkant, felbecsülhetetlen számú elmaradt születés és háromszázmilliárd frank háborús kiadás. A francia közadósságok 328 milliárdra emelkedtek. Cheron, a szénátus pénzügyi elődjére már meg is ígéri, hogy 1930-ban 427 milliárdra fog emelkedni a francia közteher. Az évi költségvetés már eddig is 25 milliárdos normális kiadási tétellel dolgozik. 85 milliárd frankra rug az a kiadás, melyről államférfiaink uton-utfélen mondják, hogy azokat Németország foja megfizetni. Franciaország háborús terheit száz perccel növelte a fegyveres béke, — ez a nacionalizmus ajándéka Franciaországnak.

— Angol kereskedelmi küldöttség Bukarestben. Bukarestből jelentik: Az angol kereskedelmi kamarák egy küldöttsége érkezett ma a fővárosba, hogy az angol és román kereskedelmi érdekeltségek között megfelelő kapcsolatokat teremtsen, valamint a román kereskedők tartozásait békes uton rendezzék, miáltal új szállítások válhatnak lehetővé.

— Szabálytalanságok a hadiszákmány szétosztása körül. Bukarestből jelentik: A hadsereg által a háború folyamán hadiszákmányként szerzett gépek és egyéb anyagok szétosztásánál visszaéléseknek jöttek nyomára. A szákmány legnagyobb részét szabálytalanul osztották szét. A vizsgálat megindult.

Alakítsunk zsidó tanítóegyesületet!

Hozzászólás az Uj Kelet akeiójához

Az Uj Kelet napok óta foglalkozik az erdélyi zsidó iskolaüggyel — az erdélyi zsidóság legfontosabb, de egyúttal legelhangyoltabb kérdésével — és a zsidó tanítóegységet is szervezkedésre hívja fel.

Ugy érzem, hogy ez a felhívás az erdélyi zsidó tanügy történetében új korszak beköszöntését fogja jelezni és hogy a felhívásra tettel kell felelnünk.

Össze kell jönniök Erdély zsidó pedagógusainak!

Mindnyájan érezzük, hogy az a szilárd talaj, amelyen a zsidó iskola a közelmúltig állott, egy idő óta inog. Nem csupán az államkeretek változása következtében, hanem a zsidó nemzeti eszme terjedése és erősödése folytán is. Ezen két letagadhatatlan tény egyre erősebben döngtet a konzervativizmustól megkövült zsidó iskolák kapuit és a régi irány teljes átforgatását egyre hangosabban és sürgetőbben követeli.

A legújabb kiadott nyelvröndeleit már nem is elégszük meg az iskolák belső szellemének megváltoztatásával; annál sokkal többet követel. Olyasmit, amit lelkivilágnak átorientálásával sem érhetünk meg el, mert nyelvek elsajátításának technikai akadályai is merednek elének.

Ép ezért különös elismeréssel és hálával tartozunk az Uj Kelet-nek, amely az iskolaügy kérdésével kapcsolatban nem a hitközségekhez, az iskolafentartókhoz fordul, hanem a tanítókat szólítja fel a szervezkedésre.

A hitközségek könnyen dönthetnek politikai vagy gazdasági szempontokból kiindulva, egyik vagy másik irányban. De a döntés ép oly könnyen vállalhatik végzetessé, ha az a pedagógiai szempontokat nem tartja szem előtt!

Tény, hogy mind a román államnak, mind a zsidó nemzetnek jogos követelése van az erdélyi zsidó tanítóegységgel szemben. De hogy ezen jogos követelésekből mikor, mennyit és hogyan vagyunk képesek teljesíteni: azt csak mi, zsidó tanítók állapíthatjuk meg!

Ha tehát nem akarjuk magunkat annak a veszélynek kitenni, hogy lehetetlen követelésekkel lépjenek fel velünk szemben, akkor magunknak kell megszólalnunk! És felszólalásunk őszinte és komoly legyen, amelyben sem a román államnak, sem a zsidóságnak ne legyen oka kételkedni.

Szervezkedjünk tehát!

De ha majd azon tanácskozunk, hogy kötelességeinket mind az állammal, mind a zsidósággal szemben miképp teljesítsük, nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy jogainkról is mondjunk egyet-mást! Rég szerzett jogainkról, amelyek az új viszonyok alatt kissé meglazultak és mintha még nem kapták volna meg azt az erős és biztos talajt, amelyet a multban bírtak.

Ha tehát új nyelvek megtanulásáról, verejtékes tanításáról és ennek következtében a rendes órákon felül való munkáról, új tan- és vezérkönyvek irásáról, egész tanítási énünk átképzéséről lesz szó: bizony meg fogunk emlékezni a fizetésrendezésről, a bizonytalanságban lebegő nyugdíjgyűnkéről, megvont kedvezményes utazási igazolványunkról és egyebekről is.

Szervezkedésünk az állam, a zsidóság és saját egyéni szempontunkból egyaránt szükségszerű és ép ezért nem kételkedhetünk benne, hogy meg is fog történni. Hol? Kolozsváron, Erdély

centrumában. És mikor? Amikorra bennünket a kolozsvári zsidó tanítóegység össze fog hívni, amely összehívást — úgy érzem — minden erdélyi zsidó tanító türelmetlenül várja.

Fleischer Lipót,

a temesvári ort. zsidó iskola igazgatója.

Ahogy nyugaton a cionizmust látják

— Az Uj Kelet alkalmi tudósítójától —

Páris, május 18. Amíg Keleten hamarabb megbarátkoznak azzal a gondolattal, hogy a zsidóság faj, nemzetiség és számos esetben az őszinte deklarációnak ez a formája a zsidók részéről a környezetben határozottan csökkenti az antiszemitizmust, addig Nyugaton igen gyakran, különösen Franciaországban ép az ellenkezőjét lehet tapasztalni. A nyugati nemzet nem félti faji tisztaságát, mint a keleti, vagy a közép-európai, legkevésbé pedig a zsidókól. Örömmel üdvözi az asszimilációt. Hogy valaki zsidó származású, az nem bűn, de feltétlenül megkívánják, hogy jó francia, jó angol, jó amerikai legyen. Ezért a keleti cionizmust csak egyes kormányok támogatják, de sohasem a nyugati nemzeti közvélemény. Az antiszemitizmusnak ez a csaknem élesen elhatárolható két formája Magyarországon és Németországban egyesítetten van elhívva az emberek között. Vallási szempontból azonban nyugaton a hangulat fölöttébb toleráns. A Juif, a Jewish és az Israelite két különböző fogalom. Ez úgy értendő, hogy több türelmetlenséget a zsidó asszimiláncsal szemben sem tanúsítanak, mint például egy lengyel vagy szerb származású franciával.

Banális dolgoknak a hangsúlyozása fölösleges, mindnyájan tudjuk, hogy csak a keleti zsidóság lehet a zsidó nemzeti mozgalom bázisa, viszont a fentebb említett tényből folyik, hogy nem a wilsoni frázisok szemüvegén át látják a nyugatiak a keleti zsidókérdést és nem is cionista szemüvegen. Ez táktikai szempontból le kell szögezni.

Alkalmam volt a napokban egy igen előkelő francia politikussal hosszasan beszélgetni a kérdéssről. Ebből a beszélgetésből a következő megállapítást szűrtem le:

A Nyugat a Kelet zsidóságának akár Palesztinában, akár Kelet-Európában bizonyára valamely szerepet szánt, mert tagadhatatlan, hogy hivatalos körök igen komolyan veszik azt a zsidó nemzeti mozgalmat, amelynek politikai szervezését lehetővé tették. Ez a szerep pedig mégis európai misszió, tehát nemcsak zsidó, de európai érdek is, Palesztina nem ajándék, hanem szerződéses kötelezettség. Ez a tény azt bizonyítja, hogy a Nyugat tisztában van a zsidóság érdekével, ha erre a kétoldali szerződésre egyenrangú félként méltatta, amit a zsidóságnak nem szabad elfelejteni, hiszen ez teszi óhajtott nemzeti létét valóságá.

Dr. Silbermann Jenő

— A magyar kormány fél a felelősségrevonástól. Bécsből jelentik budapesti forrásból, hogy vasárnap délelőtt Rassy Károly, a liberális-blokk vezetője beszédet tartott, amelyben többek között kijelentette, hogy a magyar kormány nem a munkaképes parlamenttől fél, amely a választásokból talán kikerülne, hanem attól, hogy betekintést nyernek a kormányzatba és felelősségre vonják őket másfélvi ténykedésükért. Ez az oka annak, hogy a kormány minden intézkedést megtesz arra, hogy többséget szerezzen magának.

— Angol cirkáló a galaci kikötőben. Bukaresti munkatársunk jelenti: Vasárnap délután érkezett meg a galaci kikötőbe a Cardiff nevű angol cirkáló, amely valószínűleg hosszabb időt fog ott tölteni. Ez a hajó volt az, amely Károly excsászárt száműzetése idejére a galaci kikötőből Madeirába szállította.

Mivé tette Franciaországot a nacionalizmus?

Lucien le Foyer képviselő a sovinizmus rombolásáról

Az Uj Kelet bécsi tudósítójától

A francia baloldali pártok „antantja”, mely a reakciós kormányzópártnak, a „Bloque National”-nak politikája ellen a legelkeseredettebb harcot folytatja, az utóbbi időben Poincaré megbízottjának, Barthounak aggasztó génnai működése alatt fokozott tevékenységet fejt ki. Lapjai, a „L'ère Nouvelle” és az „Oeuvre”, kétségbeesett erővel iparkodnak a francia közvéleménnyel megértetni, hogy Poincaré politikája Franciaország izolálásához vezet. Ezenfelül hasábszámra hozzák azon fejtegetéseiket, melyek a mai reakciós francia kormányzat általános lelki előfeltételeit elemzik. Ezeknek sorából különösen kimagaslak Páris képviselőjének Lucien le Foyer-nak cikke a „L'ère Nouvelle”-ben, mely a francia reakció legmégsebb hajtását, a rosszhiszemű nacionalizmust, illetve ennek rombolásait leplezi le. Lucien le Foyer irásának jellemzőbb részleteit, a következőkben adjuk:

— Azt mondják, hogy Franciaországot megvédte a nacionalizmus. Mi az igazság? — A nacionalizmus a reakciónak áldozta fel Franciaországot. Bizonyítékok? — Ime: Elzász Lotharingia esete. A nemzeti győzelem most külön kolóniát csinált Franciaország visszacsatolt részeiből. Nem alkalmazza rájuk a francia kulturharc eredményeképpen létrejött egyházi-politikai és iskolatörvényeket, hanem meghagyja Elzász-Lotharingiát a reakciós német törvények uralma alatt. Így lett e tartományokból a francia klerikalizmus kiépített pozíciója. A tanítók imádkoznak az elzászi iskolákban. Az iskolák katolikusok, protestánsok, csak nem államiak.

— A nacionalizmus ajándéka Fran-

Kereskedők és viszontelárusítók figyelmébe!

2 vagon olasz cérna érkezett, garantált 400 yardos la. márkák. Ára tucatonként 71.— lei. — Nagyobb vételnél árkedvezmény.

Gutfried és Herskovits
Oradea-Mare, Piata Unirii 12. — Telefon 211.

o Eddig k

ményekkel a tárgyalók zöld konfliktusok épek békevégyé béke fehér g eszméje. Amik a nyugtalan egyszerre újra földön a béke szempontból az összehívó erősebb és le sodszor, mert komoly erő a nak adott viss doita a jelszó tét Washing táztak és nem rika talán jó lezserelést, s Franciaország egyiknek érde a másikkak: mint eddig i bele kellett f és a gyenges magasztos jel tekintélye ne hington is, m bele homályo zetébe. Mert

o És ezut

fellángoltak letok. Génuit kuma, hogy békének pedi emberi életü emberi eszme asztalokra, h maguk érde érdekeiért fel beriseg érde nyugalmat a tőseget mind születhetik m akar magána nyösebb béke el nem fog hogy minden hiába kísérle val, vagy s helyel, egy banak ki és a békekonfer dühös furiái kintott embe adott sommit Az emberisé helyek mara jövő történel ferenciákról lyeken nemo lekedtek is oda fogja je taterak mel Génuitban i mették.

o A Do

egyik áldo százezer k merénylő k ezer koroná az egyik b nek. Magya félmillió. B ták, hogy jutalmakat jelentkezték ságon, aho De mi tört őrségen ny őrségen m tüntetnek, hez vezet. a Dohány- fogják kin aki erre r betétkönyv ő is tudja ma már se olment a le keztősegtő félt, hogy tatják a re nyomtalanu

— Len

delmi mi Prágai lap cseh keres ada lemo

PILPUL

Eddig kétszer indult el nagy reményekkel a békében vajdó világ a tárgyalók zoldasztaíához. Amikor már a konfliktusok éle csontig sebezte a népek békevágyát, felröppent — mint a béke fehér galambja — Washington eszméje. Amikor Amerika már elfordult a nyugtalan és békétlen Európától, egyszerre újra felcsillant a tengerentúli földön a béke ígérete. Washington két szempontból ígért sokat. Először, mert az összehívó állam a legintaktabb, leg-erősebb és legtekinélyesebb volt, másodsor, mert ez a tekintély és ez a komoly erő a népek legégetőbb vágyának adott visszhangot és bátran kimondotta a jelszót: leszereloi! És mi történt Washingtonban? Tárgyaltak, vitáztak és nem végeztek semmit. Amerika talán jóhiszeműen képzelte el a leszerelést, sőt valószínűleg Japán, Franciaország és Anglia is, de ami az egyiknek érdeke volt, nem volt érdeke a másikatnak: a konferenciának tehát, mint eddig is minden konferenciának, bele kellett fulladnia a tehetetlenségbe és a gyengeségbe. Washington sem a magasztos jelszó, sem Amerika sulos tekintélye nem tudta megmenteni. Washington is, mint az előző konferenciák, bele homályosodott az emberek emlékezetébe. Mert nem adott semmit.

o És ezután jött Génua. Génuaiban fellángoltak az ellentétek és az indulatok. Génuaianak is az volt a tragikum, hogy békét akart csinálni. A békének pedig ez a tragikum, hogy emberi életükben, hogy elbukjék. Nagy emberi eszméket hiába visznek tárgyaló asztalokra, ha a tárgyaló felek csak a maguk érdekét nézik és a maguk érdekeiért feláldozzák az egyetemes emberiség érdekeit. Igazi béke, amely nyugalmat ad, életet és fejlődési lehetőséget minden népnek, csak akkor születhetik meg, ha egyetlen nép se akar magának külön, jobb és előnyösebb békét. Amíg a tárgyaló világ el nem fogadja azt az alapeszmét, hogy mindenkinek joga van az élethez, hiába kísérleteznek Génua után Hágával, vagy akármilyen más tárgyaló hellyel, csak mérges ellentétek lobbanak ki és még az is eredmény, ha a békekonferenciából nem az új háború dühös furái rohannak végig, a megkínzott emberiségben. Washington nem adott semmit. Génua se tudott adni. Az emberiség történelmében szomorú helyek maradtak ezek a városok. A jövő történelme csak azokról a konferenciákról fog megemlékezni, amelyek nemcsak beszéltek, hanem cselekedtek is. Washington és Génua oda fogja jsgyezni a véresemleki csatateret mellé, mert Washingtonban és Génuaiban is tetették: a békét tetették.

o A Dohány-utcai bombamerénylet egyik áldozatának hozzátartozója öt-százezer korona jutalmat tűzött ki a merénylő kézrekerítőjének. Az ötszázezer koronáról betéti könyvet adott át az egyik budapesti lap szerkesztőségének. Magyarországon nagy összeg egy félmillió. Bizonyosan sokan ambicionáltak, hogy ezt a félmilliót és a többi jutalmakat elnyerjék. Bizonyosan sokan jelentkeztek a Zrínyi-utcai főkapitányságon, ahová behordták a nyomokat. De mi történt a nyomokkal? A rendőrségen nyomtalanul eltűntek. A rendőrségen minden nyomot gondosan eltüntettek, ami a fehér terror vérebéhez vezet. Régen tudta mindenki, hogy a Dohány-utcai merénylet tetteseit nem fogják kinyomozni. Az utolsó ember, aki erre rájött, az ötszázezer koronás betétkönyv tulajdonosa volt. Most már ő is tudja. És mert Magyarországon ma már semmi sem lehetetlen, sietve elment a laphoz és visszakérte a szerkesztőségétől a betéti könyvet. Attól félt, hogy nyomnak tekintik, beszoalattják a rendőrségre, ahol netán ez is nyomtalanul eltűnik.

— Lemondott a cseh kereskedelmi miniszter. Bécsből jelentik: Prágai lapjelentések szerint Novák cseh kereskedelemügyi miniszter beadta lemondását.

Béke a liberális pártban

A bukás veszélyé összehozta az ellenfeleket Kormányalakításról tárgyal az ellenzék

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A bukaresti politikai körök most a balázsfalli porárköszöntők hatása alatt állanak. Tudják, hogy Banu miniszter szereplésének elsősorban az volt a célja, hogy újabb lépést tegyen a nemzeti párt felé és végre valahára mégis létrehozza azt

a közeledést a kormány és az erdélyi politikusok között,

amely nélkül a liberális kormányzat sokáig már nem állhat fenn. A balázsfalli banketten elhangzott beszédekben azonban azt is megállapítják, hogy ez a kísérlet teljesen meghiúsult. A nemzeti párt örül, hogy nem kötötte össze sorsát a liberális kormány működésével és megőrizte politika intaktságát az ország mai súlyos pénzügyi viszonyai közepette. A Bratianu-kormány eljövetelekor nemcsak a konzervatív polgárság körében reméltek általános javulást a pénzügyi és gazdasági kérdésekben, de egész Romániában hittek a liberálisok rátermettségében, amellyel az országot a súlyos válságon átmentik. Elégítéssel állapítják meg az erdélyiek, hogy számításuk jól beváltak és a liberálisok nem tudtak megfelelni a hozzájuk fűzött várakozásoknak. Több hónapos kormányzás után az ország pénzügyei még súlyosabbak mint a hatalom átvételekor és ezt az ódiumot semilyen körülmények között sem hajlandók megosztani a kormánnyal.

A liberális párt és a nemzeti párt ennél fogva ma távolabb állanak egymástól, mint valaha.

Megegyezésről vagy közeledésről szó sem lehet, Maniuc tárgyalásokat kezdeni sem hajlandók.

A kormány ilyenformán teljesen saját erejére van utalva és egyedül a mögötte álló többségére támaszkodhatik. Készítik az őszi alkotmányozó nemzetgyűlésre az alkotmánytervezetet és kidolgoznak a parlamenti rendszer ülésszakra más fontos reformokat is, de tudják a kormánypártban, hogy a helyzet kulcsa a gazdasági kérdésekben van és mindenekelőtt ezeket kell megoldani.

Bratianu miniszterelnök is tisztában van a helyzettel és ezért Génuaiból nem jön egyenesen haza, hanem újabb kísérleteket tesz Párisban az állami bonok ügyének rendezésére és más fontos pénzügyi kérdések megoldására.

A miniszterelnök éri, hogy a génuai konferenciáról formális diplomáciai sikerekkel nem térhet vissza és pusztá megjelenése a kormány itthoni súlyos helyzetét nem fogja megjavítani.

Constantinescu javadalmi miniszter tegnap visszaérkezett a fővárosba, miután Génuaiban a miniszterelnökkel megállapodott a párt belső harmóniájának és békéjének fenntartására. Constantinescu már átvette Vaitoianu helyettes miniszterelnöktől a javadalmi minisztérium teendőinek vezetését és igyekszik elosztani a kormánypártban az ellentéteket, amelyek körülötte és főleg miatta támadtak. A párt belső egységét a bánáti liberális szervezet magatartása is erősen veszélyeztette. A helyzet a Bánáiban annyira kiéleződött, hogy Vaitoianu helyettes miniszterelnök személyesen volt kénytelen Temesvárra utazni. Az egyetető tárgyalásokat azonban a tábornok nem fejezhette be, mert közbejött a királyi család váratlan elutazása Athénbe és Vaitoianu táviratilag rendelték vissza Bukarestbe. A bánáti liberálisok ügye tehát még nincs elintézve, de remélik, hogy a jelenlegi erdélyi miniszterek intenciói szerint fogják megoldani és

nem kerül sor részleges kormányváltásra.

Cosma, Mosoiu és Zigre miniszterek helyükön maradnak és a regátból a Bánáiba rendelt liberálisok megszüntetik akciójukat. Az őszi ülésszakra tehát a kormánypárt egységesen fog felvonulni. Kérdés azonban, elegendő-e a

helyzet biztosítására a liberális párt belső egysége.

Ellenzéki körökben ugyanis bizonyossággal jósölják a kormány közeli bukását és egyes jelentések szerint már

az új kormány megalakítására tárgyalások folynak.

A tárgyalásokról eddig alig szivárgott ki hiteles információ és ezért a szenzáció erejével hatott Popovici volt miniszter nyilatkozata az „Adeverul” mai számában, aki a kérdésre, megfelelnek-e a valóságnak azok a hírek, hogy nearregeen tárgyalásokat folytatott Popovici Mihály nemzetipárti vezérrel politikai együttműködésről, a következőket mondotta:

— Valóban tárgyalunk! Az erdélyi nemzeti párt annyira bizonyos abban, hogy a jelenlegi kormány közelebből megbukik, hogy megkezdte a tárgyalásokat új kormány megalakítására, ezzel is siettetve a liberálisok távozását. Ebből a célból egységes pártot akarnak alakítani, amelyben ugy a regát, mint a c-ától területek pártjai résztvennének. A nemzeti párt vezetői tudva azt, hogy a mai helyzetet csakis egységes párt oldhatja meg, tárgyalásokat kezdek az egyes pártok vezetőivel és az volt a célja a Popovici és köztem lefolyt tanácskozásnak is. Ugyanebből a célból tárgyalások folytak Argetoianuval és később más néppárti vezetőkkel is.

A tárgyalásokat a pótpálásztások tartamára felfüggesztették, de úgy tudják, hogy eivben a megállapodás megtörtént és az egységes kormányzópárt alapjai biztosítottaknak látszanak.

Nansen beszámolója a népligában

Páris, május 18 (Rador.) A népliga tanácsának mai ülésén Nansen beszámolt oroszországi tapasztalatairól. Hangsúlyozta, hogy Oroszországban az epidemijárvány oly nagy méreket öltött, hogy az emberek élete állandóan veszélyeztetve van. Balfour dícsérte Nansent, méltatta jelentésének fontosságát és határozati javaslatot terjesztett be, mely szerint átírnak a génuai konferenciához, hozzácsatolva Nansen jelentéseit, hogy sürgősen intézkedés történjen a lakosság megmentésére.

Újabb kormányváltáság Görögországban

Athén, május 17. (Rador.) A nemzetgyűlés tegnap i ülésén Stratosnak, az új miniszterelnöknek, 171 szavazattal 154 ellen, bizalmatlanságot szavaztak. Stratos ma benyújtja lemondását.

Értesítés.

A cluji orth. Chewra Kadisa (Jehudith vezetése alatt álló) kórház élmező bizottsága f. hó 21 én vasárnap délután 3 órakor a Chewra Kadisa Szentlélek-utcai helyiségben rendkívüli értekezletet tart, melynek keretében fog egy évi működéséről beszámolót tartani.

Felkérik mindazokat, kik e bizottsághoz pénzbeli, vagy természetbeni adományokkal hozzájárulnak, ezen értekezletén föltétlenül megjelenni sziveskedjenek.

Cluj, 1922. május hó. A Vezetőség.

Cégtáblákat

legolcsóbban készít 1316 JAKAB Starda Regala 12a. (volt Majális-u.)

HIREK

— Szezonkeresztények. Ujvári Péter szatirikus vígjátékának vasárnap bemutatására a próbák serényen folynak. A premier slágernek ígérkezik. D'Arin Zaharia gyönyörű dalokat énekel, Ligeti József legszebb táncszámait adja elő. Barnáné Z. Erzsébet irodalmi táncot produkál. Jegyeket már csak a színház pénztára árusít rendez áron.

— Erzsébet görög trónörökös nő állapota változatlan. Athénből jelentik: A román királyi család szerdán reggel nyolc órakor ideérkezett. Erzsébet hercegnő állapota az új folyamán változatlan volt. Ejjfel felé a láz 39 fokra emelkedett, azután leszállt 38.2-re, érvérés 122, lélegzés 28, percenként.

— A nagybeteg Csernichowsky javára indított gyűjtésünkre ma a következő adományok érkeztek szerkesztőségünkhöz:

- Özv. Feldmann Zsigmondné Cluj lei 20—
- IV. sómérsapat gyűjtése (hozzájárultak) Zwie Infeld 50—, dr. Kobányi M. 30—, dr. Szönyi Géza, dr. Ellner, N. N. és N. N. 20—20—, X. Y. 15—, Edelstein Jehuda, Winkler Mór, Mezei Gószáné, N. N., N. N., és N. N. 10—10 lei!
- Összesen . . . lei 235—
- lei 255—
- Eddig befolyt, . . . lei 2531—
- Összesen . . . lei 2786—

— A magyar tisztviselő-küldöttség bukaresti kálváriájára. Bukarestből jelentik: A magyar tisztviselők ügyében Bukarestbe utazott bizottság felkereste Mosoiu tábornokot. A közlekedésügyi miniszter helyett Popescu államtitkár fogadta a küldöttséget, amelynek vezetője, Gyárfás Elemér átadta a memorandumot, amelyben a volt magyar állami tisztviselők visszahelyezésüket kérik. Az államtitkár kijelentette, hogy ezzel a kérdéssel egy külön bizottság fog majd foglalkozni, melyet Kolozsvárra hívnak össze. A bizottság a tisztviselők ügyét egyenként fogja felülvizsgálni. A közoktatásügyi miniszternél gróf Széchenyi nagyváradi püspök és Gyárfás Elemér vezetésével a magyar középiskolai tanárok küldöttsége jelent meg. Angheliescu miniszter kijelentette, hogy a magyar tanárokat csak az állami iskolákban időről-időre bekövetkező úresedés arányában vehetik vissza. Vaitoianu belügyminiszter azt a nyilatkozatot tette, hogy az állam csakis szükséges és használható magyar tisztviselőket inádrálhatja be az állami alkalmazottak státusába. Ennek főfeltétele, hogy a tisztviselőnek románul kell tudnia. Nyugdíjat kizárólag a munkaképtelen, idős tisztviselők fognak kapni, de csak humanitárius szempontok miatt; nem pedig azért, mintha nyugdíj megilletné őket. A nyugdíjak folyósítása azonban csak később fog megtörténni.

— A város ingatlanátruházási illetéket szed. Kolozsvár városi jövedelmeinek fokozására a városi tanács szabályrendeletet készített, amelyben megadótatja az 1918 január elseje óta eladott és a jövőben átruházásra kerülő ingatlanokat. Az illeték összege az ingatlan régi vételára s az eladási ár közötti különbség tíz százaléka, melyet a városi adóhivatalhoz kell befizetni.

— Kiutalták a rendőrség fizetését. Megírta annakidején az Uj Kelet, hogy a kolozsvári reszortok felosztása miatt nem tudták az államrendőrség fizetését folyósítani. A rendőrigazgatóság távirati megkeresést intézett a belügyminisztériumhoz, amely interveniált a pénzügyminisztériumnál, hogy a rendőrségnek májusi fizetését utaltassa ki. A kolozsvári rendőrség tagjai tegnap kapták meg az elsején esedékessé vált fizetésüket.

— Leégett lengyel muniógyár. Bécsből jelentik varsói hírek alapján, hogy a legnagyobb lengyel muniógyár Lapy-ban leégett. A kár meghaladja a félmilliárd lengyel márkát.

mikor? Amikorra svári zsidó tanítóság mely összehívást minden erdélyi zsidó várja.

Nyugaton must látják

Amig Keleten rátkoznak azzal a zsidóság fajzamos esetében az az a formája az a környeztetben kenti az antiszemitizmusra igen gyakraanciaországban ép het tapasztalni. A em féli faji tisztasági, vagy a közép-szűz zsidó származású, föltétlenül megki-francsis, jó angol, n. Ezért a keleti egyes kormányok sohasem a nyugati ény. Az antiszemitizmusnak élesen e-formája Magyarországon egyesül-ez emberek között, ből azonban nyu-fölötta toleráns, a és az Israelitealom. Ez úgy értürelmetlenséget a sal szemben sem például egy len-származású fran-

nak a hangsúlyo-cindnyáján tudjuk, i zsidóság lehet a galom bázisa, vi-említett tényből a wilsoni frázisok tják a nyugatiak érdést és nem is zen. Ezt taktikai l szögezni.

a napokban egy ia politikussal hosz-i erről a kérdésről. tésből a következő em le: elet zsidóságának, akár Keleteuró-valamely szerepet natatlan, hogy hiva-komolyan veszik zmeti mozgalmat, szerzését lebe-szerep pedig mégis tehát nemcsak érdek is, Palesztina em szerződéses kö-nyét azt bizonyítja, ztában van a zsidó-erre a kétoldali rangu félként ml-szágnak nem sra-szen ez teszi óhaj-valósságá.

Dr. Silbermann Jenő

kormány fél a fe-l. Bécsből jelentik, hogy vasárnap aróly, a liberális-édét tartott, amely-kijelentette, hogy y nem a munká-ól fél, amely a n kikerülne, ha-etekintést nyerne-k felelősségre vonják nykedéseikért. Ez y a kormány min-egtesz arra, hogy n magának.

ló a galaci kikötő-nykatársunk jelenti-keztett meg a galaci neví angol cirkáló, hosszabb időt fog ajó volt az, amely száműzetése idején a deirába szállította.

— Junius eisején lesz Marioara hercegnő esküvője. Bukarestből jelentik: A Marioara hercegnőt Belgrádból a királyi jacht május 29-én reggel indul a flotta kíséretében. Május 30-án indul Belgrádból a szkupstina és a belgrádi nők hajója, amely a menyasszony elébe megy és fogadja. Az esküvő június 1-én délután 11 órakor lesz.

— Vis major-e a háború? Bukaresti munkatársunk jelenti: A bukaresti törvényszékek előtt az utóbbi időben egyre inkább felszaporodnak az érdekesebből érdekesebb ügyek, amelyeket még a háború vetett felszínre, de amelyeket a törvényszék nem tudott lefolytatni a rengeteg hátralékos ügy miatt. Egy bukaresti fakereskedő cég a háború előtt bérbévevett egy nagy kiterjedésű erdőt kihasználás céljából, öt esztendőre. A szerződést 1912-ben kötötték meg, tehát annak érvényessége 1917-ben lejárt volna. A háború azonban megakadályozta, hogy a bukaresti cég az erdőt kihasználja. A háború befejezése után ismét hozzá akart fogni az erdő kihasználásához, annak tulajdonosa azonban azzal érvelt, hogy a szerződés 1917-ben lejárt s meghosszabbításáról szó sem lehet. A szerződéstől másik fél erre a bírósághoz fordult s a szerződés érvényességének meghosszabbítását kérte, azzal az indoklással, hogy öt évre biztosította magának az erdő kihasználási jogát, jogait azonban a háború miatt csak két esztendőig gyakorolhatta. Az erdő tulajdonosa nem akart a meghosszabbításba beleegyezni, mert az a mostani árak mellett ránkérve rendkívül hátrányos lenne. A bíróság ebben az ügyben már két tárgyalást tartott, dönteni azonban eddig nem tudott, mert a döntés elvi jelentőségű, bizonyos ugyanis, hogy eme ügy itelete után számos hasonló ügy kerül majd a törvényszék elé, amely az első ítélet alapján fog döntést alá kerülni.

— Három nemzetközi konferencia Párisban. Budapestről jelentik a Luxnak: Párisi táviratok szerint legközelebb három nemzetközi konferenciát hívnak össze a francia fővárosba. Az első, mely május 31. és június harmadika között lesz, huszonegy szövetséges és semleges állam fog megjelenni kereskedelmi kérdések megtárgyalására. Ugyancsak júniusban lesz az amerikai bankárok és Európa pénzügyi szakembereinek konferenciája, melyen Európa gazdasági helyzetének megjavításáról fognak tanácskozni. A harmadik konferencia feladata a devizák stabilizálása lesz.

— A gépgyári sztrájk Nagyváradon. Nagyváradról jelentik: Nagyvárad legnagyobb üzemében a gépgyár és vasöntőjében szerda reggel óta szünetel a munka, mivel több mint 300 munkás sztrájkol. A munkások ötven százalék béremelést kértek, azonban ezt az igazgatóság azzal az indoklással utasította vissza, hogy a gyár a CFR-nek dolgozik és ilyen nagyarányu béremelést nem adhatnak a CFR tudta nélkül. Több napig tartó tárgyalás után az igazgatóság tizenöt százalékos béremelést ajánlott, amit a munkásság nem fogadott el. Szerdán reggel a munkába induló munkások meglepetéssel konstatálták, hogy a gyárban erős rendőrsztagok tartózkodnak. Ezért nem álltak munkába, elvonultak a telepről Vaska munkáügyi felügyelőhöz, aki dr. Ardelean Justin prefektus vezetésével megkezdte a békéltető tárgyalásokat. A nézeteltérések azonban olyan nagyok az igazgatóság és a munkásság közt, hogy nincs remény a megegyezésre.

— Munkások a letartóztatott kommunistákért. Az egész ország minden városában vasárnap a szervezett munkásság gyűléseket tart, amelynek tárgysorozatában első helyen a letartóztatott kommunisták ügye áll. A munkások kérik fogják közös határozati javaslatban a politikai okokból letartóztatott kommunisták amnesztia utján való szabadlábra helyezését. A kolozsvári munkások a Biasini nagyteremben tartják meg gyűlésüket, amelyen a letartóztatott munkások ügyén kívül szóba hozzák a munkásbiztosítás körüli sérelmeiket is.

— Hamisították a román értékek felülbélyegzését. Bukaresti munkatársunk jelenti: Néhány nappal ezelőtt hivatalos távirat jelentette, hogy a román értékek felülbélyegzése alkalmával Párisban az ottani román követség rájött arra, hogy az első bélyegzés alkalmával az ezzel megbízott kereskedelmi attasék pecsétjeit és aláírásait meghamisították. — A nyomban megindított vizsgálat megállapította, hogy a gyanús aláírásokkal és pecsétekkel ellátott értékpapírok nem szerepelnek a bélyegyzett értékpapírok listáján és azokat nemcsak Párisban, hanem Genfben is hamisították. A nyomozást annál szigorúbban folytatják, mert meg akarják állapítani, vajjon nem olyan értékpapírokról van szó, amelyeket tulajdonosaik annakidején Moszkvában helyeztek el s amelyek azóta külföldön gazdát cseréltek.

— Árvízveszedelem fenyegeti Brailát. Brailából jelentik, hogy a Duna áradóban van s a város több utcáját árvíz fenyegeti. A hatóságok megtették a szükséges intézkedéseket.

— Zita letelepedhetik Spanyolországban. Párisból jelentik: A nagykoveték tanácsa kijelentette, hogy semmi ellenetése nincsen az ellen, hogy Zita exkirályné Spanyolországba költözzék.

— Megsemmisítették a királyhágó-melléki református egyház püspökválasztását. Nagyváradú tudósítónk jelenti: Egy tegnap érkezett bukaresti rendelet szerint a kormány magáévá tette az előző kormány felfogását s arról értesítette a királyhágó-melléki református egyházkerület vezetését, hogy a kerület megalakítását nem ismeri el és megsemmisíti az eddigi választásokat. Sulyok püspök utódjául kormánybiztosi hatáskörrel a kormány Szabolcska Mihály temesvári paptól és ismert költőt nevezi ki.

— Házasság. Salamon Sárkát Alsófalváról eljegyezte Mózes Hermann Naszódrról. (Minden külön értesítés helyett.)

Wertheimer Dóra Kolozsvár és Berkovits Lipót Mezőszékél jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Az intellektuális népszövegében. A francia kormány ösztönzésére a népliga egy tizenkéttagú bizottságot alakított, amely az intellektuális együttműködésnek nemzetközi értekezést tárgyalják. A bizottság augusztus 1-én tartja első ülését. Franciaországot Gergson és Curie asszony képviselik.

— A kommunista per mai tárgyalása. Bukarestből jelentik: A kommunista per mai tárgyalásán Alexandru Soreanu tanu kijelentette, hogy Christescu volt az, aki 1909-ben nem engedte meg, hogy merényletet kövessenek el a király ellen. Christescu kérdést intézett Soreanuhoz, hogy ki volt az, aki a merényletet kieszelte, de az elnök nem engedte meg, hogy a tanu válaszolhasson a kérdésre és a részleteket elmondja. A folyók ismételt panaszára megígérték, hogy a vádlottak eszentul jobb bánásmódban fognak részesülni.

— Németország egymillió dolláros kölcsönt vesz fel. Berlinből jelentik: Német pénzügyi körök tartózkodó állásponton helyezkedtek Morgan legalább egymillió dollárnyi kölcsöntérvének a hírével szemben, mert félnek, hogy az internacionális kölcsön fenyegeti Németország gazdasági életének függetlenségét. A németeknek nyújtandó kölcsön nem kérdéses. Morgannak azt az előrelátható kívánságát, hogy a márkát megszilárdítsák, a német kormány teljesíteni hajlandó, de nem fogadja el azt a feltételt Morgannak, hogy Németország a pénzt csak részletekben kapja meg.

— Abraham Geiger. A zsidó tudományoknak egyik legnagyobb reprezentánsáról, Abraham Geigerről tart előadást Zwi Infeld tanár az Ivria szombati összejövetelén. A gyűlés délután félőtkor lesz a str. General Berthelot (Eötvös-utca) 8 szám alatti ortodox zsidó iskolában.

— Zsidó könyvtárakból nem hiányozhat S. J. Agnon regénye: És a meggörbedt kiegyenesedik..

— Helyicsoport alakult Zilahon. Vasárnap alakult meg az Erdélyi Nemzeti Szövetség zilahi helyicsoportja. A gyűlés, amelyen a város egész zsidóféra teljes számban jelent meg, a kolozsvári központot dr. Klein Miksa, az E. Zs. N. Sz. alelnöke és dr. Fürst Oszkár, az Ifjú Kelet szerkesztője képviselte. Klein Miksa a külpolitika és a zsidó nemzeti mozgalom szoros összefüggését fejtegette több, mint egyórás beszédben, Fürst dr. pedig a helyicsoport feladatáról beszélt. Nagy hatást gyakorolt Klein Mózes és Weisz zilahi elvtársak beszéde, melyben a vallásos zsidóság kötelességeit ismertették Erec Jiszreellel szemben. Az elfogadott határozati javaslatban az egész hitközség kimondta a helyicsoport megalakulását. Az imponáns alakulógyűlés a tisztikar megválasztásával ért véget. Este társasvácsora volt, melyen számos felszólalás hangzott el.

— Polgárháború van ismét az irek között. Londonból jelentik: Belfastban véres zavargások törtétek ki. Az utcai harcokban 14 ember halt meg.

— Cseh-magyar gazdasági tárgyalások. Prágából jelentik: Benes cseh és gróf Bánffy magyar külügyminiszter között megegyezés jött létre, hogy a cseh-magyar gazdasági tárgyalásokat május végén Prágában és Budapesten egyidőben fogják megkezdeni.

— A rabbik akadálytalanul utazhatnak Palesztinába. Jeruzsálemből jelentik: A palesztinai főrabbinátus különböző hozzájárult panaszra intézkedett, hogy azoknak a rabbiknak, akiknek odajövetelét a palesztinai főrabbinátus kívánatosnak tartja, az angol vizum haladéktalanul kiadassék. A megkeresésre most jött meg a válasz, amely szerint az angol konzulok mindenütt értesítést kaptak, hogy a főrabbinátus engedélye alapján haladéktalanul adják ki a vizumot.

— Zsidó szövetségi bank Varsóban. Varsóból jelentik: A zsidó kereskedők szövetségi alapon bankot alapítottak 100 millió márka alaptőkével. Az intézet már megkezdte működését.

— Hogyan néz ki az orosz vörös hadsereg. Oroszországból a napokban hazatért hadifogoly írja nekünk: Oroszországban másfélmillió ember áll fegyverben, a reglama és a szubordináció talán még szigorúbb, mint a háborúban volt, ha a katonák felvonulnak Pétervár utcáin, azt lehet képzelnünk: cári ezredek masíroznak, olyan fényesen, díszesen, kivásaltan vannak agyusztálva. A közlegények és a tisztek faszest háptákba vágják magukat a „tovaris kommandant” — parancsnok-elvtárs előtt és a hadseregfelügyelőik rendelkezéseit talán még hibebe és engedelmesebben tartják be, mint a régi cári generálisok ordóját. A hadsereg tulajdonképpen ma is a volt cári hadsereg tisztjei képezik ki. Mindenik parancsnok mellett azonban külön politikai megbízott vigyáz fel arra, hogy ez a kiképzés kommunista szellemben történjék. A bizalmi-rendszer megszűnt és a bizalmiférfi helyét a hadügyi népbizottság delegáltja tölti be. Ez a régi rendszerhez való visszatérés másutt is megmutatkozik. Így például az „elvtárs” szót már nem mindenütt használják, sőt Moszkvában az is megtörténik, hogy ha valakit elvtársnak szólítanak, nem is válaszol, furcsán megnézi az embert és kitér. A hivatalos megszólítás, amellyel az állami rendleteket és parancsokat is bevezetik: „polgárok és elvtársak”.

— A nagyváradi kávékongresszus második napja. A kávé és vendéglőskongresszus második napján kimondták, hogy az országos szövetséget megalakítják és elfogadják az alapszabályokat. Konkrét indítvánnyal kapcsolatban kimondták, hogy a szövetség nevébe felveszik a bánáti jelzőt is.

— A lengyel köztársasági elnök Bukarestben. Bukarestből jelentik: Az „Indreptarea” értesülése szerint Pilsudszky lengyel köztársasági elnök június 8-án Bukarastbe érkezik a király látogatására.

— A Bönoth Haalijah évrő gyűlése. A nyári szünetbe beállta előtt a Bönoth Haalijah már csak egy összejövetelt tart. Az évrő-gyűlés 20-án szombaton este a Calea Regele Ferdinand (vlt Ferenc József uti) neolog zsidó iskolában lesz. Az egyesület elvárja összes tagjaitól, hogy a gyűlésen teljes számban megjelenjenek.

— Terjed a cseh vasmunkások sztrájkja. Prágából jelentik: A cseh fém munkások sztrájkja Morvaországra is áterjedt, ahol a Vanek-gyár munkásai az ismeretes bérredukció miatt abbahagyták a munkát.

— A moszkvai román kincs tolvajkzere került? Bukarestből jelentik: Konstantinápoly letartóztatott egy Bactav Alreman nevű asszonyt, aki Konstantinápolyból érkezett. Az asszonynál a Banca Nationala moszkvai pénzéből származó bankjegyeket találtak. Az asszony vallomása szerint a bankjegyeket a konstantinápolyi kikötőben vásárolta egy ismeretlen egyéntől, akinél nagymennyiségű ilyen pénz volt.

— Bizottság a béke megvalósítására. Bukarestből jelentik: A békeszerződés végrehajtására a kormány bizottságot nevezett ki, amely a különböző technikai, törvénykezési, pénzügyi, vasutügyi kérdéseket fogja tanulmányozni és elhatározni.

— Festinger Fülöpné. Egy zsidó sakter özvegye, a Nyomor dédelgetett gyermeke. Tüdővészes, de a gyermekeket csak el kell tartani, dolgozott hát, amíg agynak esett. Összekuporgatott kis pénzét a saját gyermeke lopta s mulatta el, amíg az anyja s két lánytestvére három napig éhezett. Erről a kettős tragédiáról jelent meg az Uj Keletben egy szines írás, melyre feleletképpen a mai postával Weinberger József kézdivásárhelyi előfizetők száz leit küldött be az Uj Kelethez. A pénzt eljuttattuk özvegy Festingernéhez.

— Elfogták a lengyel banditákat. Berlinből jelentik: Kattowitzi értesítés szerint a lengyel banda vezéréket, akik a múlt héten lángba borították Antonienhütte városát, tegnap elfogták. A francia és angol csapatok körülfogták a vendéglőt, amelyben a banditák rejtőzködtek, úgy, hogy azok nem is próbáltak ellentállani.

— Lezuhant repülőgép. Bukaresti munkatársunk jelenti: A tecuci repülőállomáshoz tartozó egyik repülőgép nagyobb próbatart telt s ezalatt motorhiba következtében tekintélyes magasságból lezuhant. A repülőgép teljesen összeroncsolódott, a bennülő pilótának és vezetőnek csodálatosképpen könnyebb surlódásokon kívül nagyobb bajuk nem esett.

— A „Socialismul” jubileuma. Bukaresti munkatársunk jelenti: A bukaresti kommunista párt hivatalos lapja, a „Socialismul” tegnap ünnepi számot adott ki, abból az alkalomból, hogy egy esztendő telt el a kongresszus óta, amelyen a kiüldöttek a harmadik internacionáléhoz való csatlakozást határozták el és amely miatt azután letartóztatták őket.

— Betörés. Kedd éjszaka a helyszínel ismerős egyének betörték Borbély Károly bankigazgató Attila-utca 34 számú házába. Előző este a mosóró két nagy kosár fehérenmüt vitt le a mosókonyhába s reggelre a holmit ellopták. A tettesek letörték a pinceajtó lakatját és úgy hatoltak be a konyhába. Érdekes, hogy a múlt héten szintén feltörték a ház pincéjét, ahonnan husz üveg óbort loptak el. A mosóró kihallgatásakor emlékezett arra, hogy az utcában dolgozó kőművesek közül az egyik gyanúsán ölködött a ház előtt. A személyleírás alapján Rosenfeld dektív az egyik téglahordólegényt előállította a főkapitányságon. A kihallgatás során felmerült gyanúok alapján a kőművest letartóztatták.

— Az antantcsapatok kiüritik a Rajna-vidéket. Londonból jelentik: A rajnai megszállócsapatok már elhagyták a Rajna-vidék legnagyobb részét, csak két zászlóalj maradt még ott az angol megszálló sereg főparancsnoksága alatt. Ben Aroly bey hirdetett estélye a mester indispozíciója folytán bizonytalan időre elmarad.

Ame

a litván zsidó kében. Mos

A hábor

letén kelet

Litvánia eg

zeti kisebb

a legvégső

tek átvinni

területén lak

ségek teljes

keznek és u

ügyeikben

többek közö

ség is. Legu

a litván ne

tőhig letérni

lattól és me

zeti kisebb

ügyek felett

nemzeti taná

egészítő zsidó

nát. A zsidó

alkotmányos

biztosítéka vo

ség autonóm

mely együttta

most egy ja

lényege sz, h

a zsidóüg

és a zsidóüg

minisztérium

litvániai zsidó

tarja a törvén

A „Jewish

tudósítója két

ügyben a gén

Galvanaukas

A minisztereln

megnyugtató

zsidó kisebb

Litvániában tel

A zsidó nemzet

mert inté-mér

tartozó kérdése

a litván kormá

pektálja és v

sebbség nemzet

mére és a zsidó

nisztratív elinté

van, melynek

miniszter, a ko

mányelnök hívó

azonban a zsidó

ki. A jelenlegi

alapul. A zsidó

minisztrativ sze

a pénzügyi vag

AZ ÁLO

Irja

15. Jö

(2)

„A rizs per

sem.” Megdöb

már eladtad M

adtam el senki

még csinálnak

Olyan távoli e

„Nem.” „No ne

néked ez a rizs

Nevet.” „Téltre?

Addig még

„Mégis”, mond

ennivalóból.”

egyre rizst zab

Három évig se

terem. És drága

„Igaz, hogy drá

ez a vitakör: a

„Mit gondol

esüggedetlen,

kőből.” „Az hi

szeretitek a rizs

tarts meg maga

Hallgatók.” „Tarts

Nem felelek.” „A

husz kőből, de

Szolimánnak. M

Rázom a fejemet

„Nem kell a pén

ber vagy te Jisá

Már fordulnék

terhemre lenni a

lése. De hirtelen

ves vendég, szere

Előbb csak a

állat!” Szolimár

„Akardod? A riz

„Ezt?” és egy uj

rival a lovacska

Amerika közbelép

a litván zsidók nemzeti autonómiája érdekében. Mosakszik a litván miniszterelnök

A háboru előtti Közép-Európa területén keletkezett utódállamok között Litvánia egyike azoknak, ahol a nemzeti kisebbségek önkormányzati jogát a legvégső konzekvenciában igyekeztek átvenni a gyakorlatba. A Litvánia területén lakó összes nemzeti kisebbségek teljes belső autonómiával rendelkeznek és úgy politikai, mint kulturális ügyekben önállóan intézkednek. Így többek között a zsidó nemzeti kisebbség is. Legújabb értesüléseink szerint a litván nemzetgyűlés bizonyos mértékig letérni kíván az eddigi gyakorlatól és meg akarja nyírni a nemzeti kisebbségek autonómiáját. A zsidó ügyek felett eddig a litvániai zsidó nemzeti tanács, illetve a kormányt kiengesztelő zsidóügyi minisztérium diszponált. A zsidóügyi minisztérium, mint alkotmányos szerv, egyik legfontosabb biztosítója volt a zsidó nemzeti kisebbség autonómiájának. Az országgyűlés, mely egyúttal alkotmányozó gyűlés is, most egy javaslatot tárgyal, melynek lényege az, hogy

a zsidóügyi minisztériumot megszüntessék

és a zsidóügyek intézése valamely más minisztérium hatáskörébe utaltassék. A litvániai zsidóságot erős izgalomban tartja a törvényjavaslat.

A „Jewish Correspondence Bureau” tudósítója kérdést intézett ebben az ügyben a génuai értekezleten résztvevő Galvanaukas litván miniszterelnökhöz. A miniszterelnök nem tudott teljesen meggyűjtő választ adni. Szerinte a zsidó kisebbség nemzeti autonómiája Litvániában teljesen érintetlen marad. A zsidó nemzeti tanács törvényesen elismert intézmény és a kompetenciájába tartozó kérdésekben hozott határozatait a litván kormány kötelességszerűen respektálja és végrehajtja. A zsidó kisebbség nemzeti autonómiájának védelmére és a zsidóügyi kérdések adminisztratív elintézésére külön minisztérium van, melynek vezetőjét, a zsidóügyi minisztert, a kormányalakításnál a kormányelnök hívja meg ugyan, tényleg azonban a zsidó nemzeti tanács nevezi ki. A jelenlegi konfliktus félreértésen alapul. A zsidóügyi miniszter csak adminisztratív szerv, éppen úgy, mint a pénzügyi vagy a közigazgatási mi-

nisztérium és ennél fogva nincs helye az alkotmányban.

A zsidó kisebbség nemzeti autonómiája viszont az alkotmányban gyökerezik

és védelmét is az alkotmányban, de mindenekelőtt a praktikus életben találja meg, ahol már eddig is nagy eredményeket ért el. Csak a zsidóságnak bizonyos bizalmatlansága látható a törvényjavaslatban az autonómia ellen irányuló támadást. A zsidóügyi minisztérium továbbra is fennáll és fennállását semmiféle veszedelem nem fenyegeti. Olyan szükséges szervévé vált az országnak, hogy senkinek eszébe nem juthat támadást intézni ellene.

Ugyáltszik a litvániai zsidóságot nem tudták megnyugtani a litván kormány kijelentései. Ugyanebben az ügyben Newyorkból is távirat érkezett, mely szerint Mr. Chandler, az Egyesült Államok kongresszusának tagja, az amerikai állandó zsidó kongresszus megkeresésére érintkezésbe lépett a washingtoni litván meghatalmazott miniszterrel H. Carneckissel, aki megdöb-

nését fejezte ki a litván meghatalmazott előtt azon hírek felett, melyek a litván országgyűlés barátságosan magatartásáról adnak számot a zsidó kisebbség nemzeti ügyeivel szemben. Chandler óva intette és figyelmeztette a meghatalmazott miniszter utján Litvániát arra, hogy

Litvánia nagyon könnyen elveszítheti Amerika szimpátiáját, ha ígéreteit nem fogja megtartani.

Ebben az esetben Amerika zsidósága ellene lesz annak, hogy Litvánia önállóságát az amerikai kongresszus de jure elismerje és ebben az esetben az elismerés kétségessé is válhatik. A litván meghatalmazott miniszter tagadta azt, hogy a litván kormány és alkotmányozó gyűlés meg akarja szegni ígéretét. Táviratokkal igazolta, hogy csak a zsidóügyi minisztérium megszüntetéséről, illetve beolvasztásáról szóló törvényjavaslatról van szó, viszont a zsidó kisebbség nemzeti autonómiája teljesen érintetlen marad. A litván kormány köriratban értesítette erről az összes zsidó intézköröket.

A magyar példa

Irta Giszkalay János

Miközben Lloyd Georgenak a franciák és a franciákkal egy diplomáciai fronton harcoló kisantant a kelletténél többet kellemetlenkedtek Génuban, — a kemény fejű angol diplomata közéjük dobta a magyar kisebbségi kérdés bombáját. Bizonyos az, hogy Lloyd George részéről pusztán diplomáciai manőver volt ez. De a magyar kisebbségek ügyének a génuai konferencia a politikai bizottsága elé való terjesztése mégis csak nagyvívű magyar sikort jelentett. Még akkor is, ha később el is álltak a tárgyalásról és ennek következtében praktikus eredménye nem is lehetett. A Magyarországon most folyó képviselőválasztásokon Bethlenék és Báffyék teljes joggal hivatkozhattak génuai sikereikre.

E sikerek közé odatartozik a magyar kisebbségek kérdésének szőnyegrehozása is. Igaz, hogy Lloyd George csak diplomáciai manővernek használta fel, igaz az is, hogy tényleges tárgyalásra nem került a sor, — de történetesen volna másképpen is. És ha praktikus eredményre nem is vezetett, annyit mégis elérték, hogy

manifestálták és sikerült nekik tényként lejegyezni, hogy van egy magyar kisebbségi kérdés, mely egyelőre megoldásra vár, és ezt a minifeszített tény, az európai diplomácia Lloyd George javaslatával visszavonhatatlanul tudomásul vette. A legközelebbi nagy konferencián, vagy a népszövetség előtt már hasonlíthatatlanul könnyebb helyzete lesz a magyar diplomácia. Ott már egy politikailag adott és diplomáciailag elismert helyzet reparálását követelhetik és a siker teljesebb reményével vehetik védelembe a lecsatolt területek magyar kisebbségeinek politikai, kulturális, gazdasági, — egyszóval kisebbségi érdekeit.

Európa politikájában a magyarság kérdése bizonyára jelentéktelen tényező. Azon a porondon, ahol a lényegesen is felelősebb német titán birkózik a mellőzött szivós francia inakkal és a kiközösített orosz óriással keres szövetséget, hogy lépéshézagot teremt a felfogató marok, míg az angol versenytársa feszülten figyel és vigyáz rá, hogy a birkózók valahogy az ő tyukszemére ne

tiporjanak — ebben a nagy élethálál-birkózásban bizony alig hallik meg az erejevesztett Magyarország közbelhúgása. És mégis, mennyi tanulságot rejtenek a génuai magyar sikerek a mi számunkra: a világon szétszórt zsidóság számára. Ime, egy ország, mely erejét és jelentőségét az európai koncertben teljesen elvesztette, mely eredeti területének egy harmadára zsugorodott össze, régi gazdasági és erkölcsi önmagának csak szánalmas romja, legyőzött ország, tépett nemzet, széthullott állam és önmagával meghasonlott társadalom — és mégis: milyen nagy sulyal tud védelmére kelni szétszórt véreinek, a három felé idegenbe szakadt magyar kisebbségeknek.

Mi adta meg néki azt az erőt, hogy a nagy világbirkózásban az ő fulladt lihegését is meghallják, hogy tudomásul vegyék és kishíjján, meg is hallgassák követeléseit? Az, hogy államot alkot. Ha bukoit, ha legyőzött, ha széthullottat is, — de mégis csak államot, melyben a magyarság szuverén hatalmat képvisel, melyben érvényesíteni tudja „do ut des” az „adok, ha adsz” örök politikai elvét és az adás, az ellenszolgáltatás pusztán lehetősége megadja neki azt a lehetőséget is, hogy helyet foglaljon és hangját hallassa ott, ahol kért szabad, alkudni lehet, vagy követelni kell. Az utódállamok magyar kisebbségeit érthetik részleges kellemetlenségek, kisebb, vagy nagyobb sérelmek: váratlan és nagy katasztrófáktól nem kell tartaniok. Mert van egy kulturális és egy politikai centrum a hátuk mögött, mely minden gyöcségesé mellett is szuverén jogokat gyakorol és államiságával védelmére tud sietni a szétszórtaknak, ha nemzeti érdekük megköveteli.

A tegnapi és ma magyar példájában, teljes horizontjával táru meg a szétszórt zsidóság előtt a palesztinai zsidó nemzeti otthon életmentő fontossága. Nem Palesztinának van szüksége mirának, galutzidóknak, hanem nekünk, világon széjjel szórt galutzidóknak van égetően szükségünk Palesztinára, a palesztinai zsidó nemzeti otthonra, a zsidó államiságra. És nem csak azoknak van szüksége Palesztinára, akik ott akarnak élni és halni, hanem éppen minékünk, akik itt vagyunk és itt kell maradnunk a szétszórtatásban. Hgy legyen egy kulturális és politikai centrum a hátunk mögött egy állami keret, mely

AZ ÁLOMTELEPES

Irja Kaczér Illés
15. Jón a kufár

Tel-Chalóm, szőnagytűtés
„A rizs persze eladó?” „A rizs sem.” Míg dőböröszöl rám „Talán már eladtad Machmutnak!” „Nem adtam el senkinek.” „Akkor jó! Mi még csinálnak ületet?” „Ületet? Olyan távoli ez a szó, szinte tréfás.” „Nem!” „No ne bolondozz Jisáj, mire nézel ez a rizs?” „Elteszem télire.” „Névt. Téli?” „Mikor lesz még tél?” „Addig még kétszer arathatsz.” „Mégis!” mondom, „kifogtunk az ennyivalból.” „Csak nem fognak egyre rizst tartálni, mint a kínaiak! Három évig se eszitek meg, ami itt terem. És drága is ez eledelnek.” „Igaz, hogy drága.” „S olyan jól esik ez a vitatkozás az én rizsemről. Drágál!” „Mit gondolsz, Jisáj,” faggat csüggedetlen, „lesz itt vagy száz kőböl?” „Azt hiszem.” „Hát ha úgy szeretitek a rizses ürüt... jó is az!... tartás meg magadnak tiz kőböllel.” „Hallgatók... Tartás meg tizenöt kőböllel.” „Nem felelek.” „Am jó, legyen a tied husz kőböl, de nyolevanat adj át Szolimánnak. Mennyit kérsz érte?” „Rázom a fejemet.” „Nem kell a pénz.” „Nem kell a pénz? Hm! Furesa ember vagy te Jisáj.”

Már fordultak el tőle, mert kezd terhekre lenni a folytonos lefetyelése. De hirtelen nyert a ló — kedves vendég, szeretőném megsimogatni. Előbb csak a szememmel. „Szép állat!” Szolimán nyersen nevet. „Akarod? A rizsért neked adom.” „Ezt?” és egy új világ tárul elém ezzel a lovacskaival. „Ezt nekem?”

El se hiszem. „Nál!” tartja a tenyerét, hogy belesapjunk. „All az alku?” Megint egy kellemetlen szó. Mintha kísértet járna benne vissza... Aiku Érzem a kényseredet firtant az aremon. Tolom el a kinyújtott tenyeret. „Nem!” „Odaadom a kordét is.” „Nem, nem!” „Adok sranyat is!” „Nem akarok.” „Hát mi kell? Teva? Öszvér? Igás állat a szőntás hoz?” Megállók. Egy régi vágyam feltölt a mélyből. Kihaltani szeretném, de türtőztetem magamat a tőtován mondom. „Eskere volna szükségem.” „Eskere!” szól Szolimán elevenen, „olyat kapsz tőlem, hogy az anglusok se szőntanak különb-ből.” Látja hogy tőprengek még. Nógat. „Na egyeztünk meg. Ekét kapsz...” Hunyorít. „Lovat az ekéhez...” Vár, néz rám. „Es kordét a lóhoz” Összeesapja a kezét. „Nyolevan éfa hántatlan rizsért, amit még nekem kell hímóztatnom, acslekkét, fiatal lovat és ilyen erős kordét! Allah ugy segítjen, hogy ráfizetek. Csak azért teszem, hogy lásd, Szolimán az igazi kufár... Nehogy eszedbe jusson Machmuttal szóba-ereszkedni!”

Már azt mondanám, rendben van, hiszen erről a nagy-nagy kincsről nem is álmodtam. A vágyaimba elraktam az ekét, majd évek múlva valósítom Gondolni se mertem volna, hogy ilyen hamar. Már mondanám: tartsd a markodat Szolimán, hadd csapok bele. Valami tartózkodásra kényszerít. „Nézd, hogy adhatok én el neked nyolevan éfa rizst, amikor még azt se tudom lesz-e annyi vagy hogy egyáltalán lesz-e.” „Azt már látni.” „Jóhet valami közbe.” „Ej, semmisse.”

„Még lábán a kalász.” „Szolimán így szokott vásárolni.” „Nem akarnék becsapni, hátha mégis baj éri.” „Akkor mindketten károsodunk.” „Nem... Tudod, mit? Odaadom neked a nyolevan éfa rizst, ha learattam és kicsépeltem.” „Kezet rá Jisáj.” Adom a kezemet.

Beszégetünk. Kikérdezi az életemet. Én keveset kérdek. Erős a gyűlem, hogy testvérem. A hanghordozása, a mozdulatai, a szemelátása, ahogy hizeleg és alkuszik, régi enmagam, akit elhagytam. De nem szólok erről. Ha így van, majd megtudom. Ó folyton testvéremnek szól. „Aztán hányan vagytok, Jisáj testvér?” „Hetedmagammal vagyok.” „Ezt hamar csináltad. Ót gyerek?” „Csak három. Egy idegen gyerek és nagyapó.” Szeretném megnyugtanni magamat nagyapóval. Hátha ez a Szolimán tud valamit az öreg ember betegségéhez. „Nagyapó nagyon öreg, most beteg, fáj a lába.” „Nem merem mondani, nagybeteg, mert talán csakugyan. Szolimán félre-huzza a száját. „Fáj a lába? Azért fáj, mert öreg. Azért öreg, hogy fájjon. A fiataloknak fájjon?” „Rám-néz. Szeretné, ha velenevették. Nem. Nekem ez nem olyan mulatságos.

Készül tovább. A testvéreimhez. Mielőtt menne, rábök a lóra. „Te persze nem ezt a lovat akarod?” „De ezt.” „Ez nem elég erős. Van nekem erősebb ennél.” „Azt hiszem, elég erős.” „Tévedsz testvér. Én adom szívesen, de nem akarom, hogy aztán azt mondd, Szolimán becsapott.” Kezdek tétovázni. „Gondold, hogy ez nem elég erős?” „Hát persze. Kordé előtt jó, de ekéhez csontosabb állat

kell.” „Hát jó”, hagyom rá, „ha azt hiszed, hogy van erősebb ennél...” „Csak bízd azt Szolimánra.”

Megy a kordéhoz, aztán megint eszébe jut valami. „Ez a kordé jó neked, Jisáj?” „Jó.” „Csak azért mondom, mert azt hiszem nem neked való.” „Miért nem?” „Neked szeker kell, négykereű.” „Igaz.” „En ezt szívesebben, ez nekem olcsóbb, csak két kereke van.” Kacogok magamban, mintha valaha én is így beszéltem volna a vevőimmel. Tudom, ez a kordé kőszőnyegűt ér, mint egy közönséges szeker. De mert nekem csakugyan szekerre van szükségem, nem bánom adjon szekeret. „De olyat, amivel követ is lehet szállítani.” „Hát persze hogy olyat.” „Tavasszal építeni akarok”, mondom s kicsit kihuzom magamat. „Kőházat.”

Szolimán már a lónál volt, de most fordul vissza. „Építeni?” „Igen.” „Hiszen akkor sok-mindenre szükséged van.” „Még nem tudom.” „Mészre, üvegre, zárákra, kilincsekre.” „Arra talán igen. Majd beszélünk róla.” „De Szolimánnal Jisáj, ne Machmuttal.” „Há Szolimánnak jó a portékája, akkor Szolimánnal.” „Hogy jó-e?” „Csittint.” „Meghiszem azt.” Hirtelen elkomorodik az arca. Szokatlanul sokáig hallgat. Felszáll a kordéra s még ott is hallgat. Váratlanul megszólal. „Órizkedj Machmuttól. Az egy alávaló rabló. Az inget is leviszi rólad.” Hirtelen megennyhül a hangja s úgy beszél magáról, mint a gyerek szokta. „Csak Szolimán jó. Selyeminget ad rád és az asszonyodra. Szolimánt áldani fogod, amíg élsz.” Gyűl! És a kordéja tovagördül.

a maga területén szuverén jogokat gyakorol, mely tud adni és ennél fogva sulya van ott, ahol alkudni lehet vagy követelni kell. Hogy a maga államiságával segítségünkre lehessen ott, ahol nemzeti és minden más zsidó közérdek forog kockán.

Mennyire igazaknak bizonyulnak a ma eseményeiben Herzl profétai meglátásai! Mikor először hangoztatta ezeket a teóriákat, a mindent jobban tudók kicsinyítő mosolylyal fogadták. És ha már meg is lesz a palesztinai zsidó állam: mit tehet az ilyen kicsiny, törpe, tényérnyi országoska az összzsidóság érdekében? Hogyan tudná kikényszeríteni, a nagy behemót világhatalmaktól a zsidóság igazát? A magyar példa, a génuai magyar sikerek megmutatták, hogy nem ezeknek a mindent jobban-tudóknak volt igazuk.

És még valami. A zsidóság keretein belül is történnek már dolgok, melyek perspektívát nyitnak a jövőbe. Litvánia nem zsidóország, csak épen, hogy a zsidó nemzeti kisebbség mint autonóm közösség része a litván államiságnak. Nem szuverén, csak autonóm közösség, mely teljesen függetlenül intézi belső ügyeit és ez autonóm közösség és az állam közötti összekötő kapocs, a zsidóügyi minisztérium, melynek zsidó miniszterét a litvániai zsidó nemzeti tanács designálja. És most, hogy a zsidóügyi minisztériummal kapcsolatban differenciák merültek fel a litván állam és az autonóm zsidó nemzeti kisebbség között, ennek az autonóm kisebbségnek volt és van ereje ahhoz, hogy igazát a nemzetek ítélőszéke elé vigye és a hatalmas Amerika barátságának felmondásával fenyegeti meg Litvániát, ha jogtalanul jár el a zsidó kisebbséggel. Pedig itten még csak nem is szuverén állam állott a zsidóság igazának védelmére, csak egy autonóm kisebbség. Mennyivel könnyebb lesz akkor sikra szállni zsidó közösséggé és eredményeket elérni, ha szuverén zsidó államiság örökdió majd igazainkon. Bizony, nem Palesztinának van szüksége mireánk, galutzsidókra, hanem nekünk, galutban élő és galutban maradó szétszórtaknak van szükségünk Palesztinára.

Szilágyi Eleonora Rt.

Alánlja: Likőr, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. Szesz nagyraktár. 1289

ÁTUTALÁSOKAT!

a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombardkölcsönök, betétek napról-napig a legmagasabban kamatoztatnak.

Telefon 1-69 és 7-25.

KÖZGAZDASÁG

Kiegészítő rendelkezések az új exportrendelethez

A május 9-ig megindított állatszállítványokat szabadon lehet exportálni

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A nemrégben kiadott exportrendelet bizonyos intézkedései — mint ismeretes — nemcsak sérelmesek voltak egyes érdekeltekre, de több fél reértésre is szolgáltatott okot. Az ipar és kereskedelemügyi miniszter most jónak találta a vitás kérdésekre vonatkozólag kiegészítő rendelkezéseket megállapítani. A kiegészítő rendelkezések a következők:

1. A fűt és konzervált sonka kivitelére 1922 május 5 ig kiadott engedélyek érvényesek és nem szükséges igazolni, hogy az illető város ezirányú szüksége fedezze van e.
2. A szalámira vonatkozó kiviteli engedélyek ugyancsak érvényesek maradtak, ha május 8-ig a kommissziós díjakat már befizették. Ebben az esetben a kivitel a régi rendszer szerint fog megtörténni.
3. A május 8-ával bezárólag kiállított polgármesteri igazolványok, amelyek bizonosítják a kontingentálási kvóta átadását, abban az esetben is érvényesek, ha a kvótát a 11.360 számú rendeletben megállapított maximális áron felül számolták is el.
4. A fűtölthas-permiszek is jogerősek, ha május 8-ig a kommissziós díjat lefizették. Érvényesek akkor is, ha a 11.360 számú rendelet előtt vannak keltezeve.
5. Azok az exportőrök, akik a központi kiviteli bizottság értesítését a kommissziós díjak lefizetéséről már megkapták és az előírt 15 napi határidő nem járt le, a régi rendszer szerint vihetik ki áruikat.
6. Mindezek az előállításállományok, amelyek május 9-én este 8 óráig a CFR. raktáraitban, állomásain voltak, vagy addig oda gyalog megérkeztek, — teljesen szabadok a kivitelre.

A póttrendeléseket, amelyek nagyban hozzájárulnak a felidézett zavarok eloszlásához, már megküldték az illetékes közegeknek, amelyek egyezményesen felszólított a minisztérium a rendelkezések változtatlan és sürgős végrehajtására.

Belföld

(x) Hárommilliárdra van szüksége a CFR-nek. Bukarestből jelentik: A vasutak teljes helyreállításához szükséges költségek megállapítása ügyében értekezlet volt a pénzügyminisztériumban Bratianu Vintila elnökletével, amelyen a vasúti vezérigazgató is résztvett. Az értekezlet megállapította, hogy a helyreállításához legalább hárommilliárd lei szükséges. A kormány tanulmányozni fogja az összeg megszerzéséhez szükséges műveleteket.

(x) A craiovai mintavásár. Bukarestből írják: Az oltvideki és bánáti kereskedelem és nagyipar képviselői a napokban értekezletet tartanak Craiova-ban a craiovai mintavásár ügyében, amelyet szeptemberben fognak megtartani. A mintavásáron csak az oltvideki és bánáti ipar és kereskedelem vesz részt.

(x) Uj cégjegyzések. A kolozsvári államtörvényszék cseghivatalánál az utóbbi hét folyamán három társaságot jegyeztek be. Az új társaságjegyzések a következők: 1. „Simplon” rövid-áru és nürnbergi áruház. Közkereseti társaság. Tagok: Bachus Armin és özv. Martin Jakabné. 2. Hoffmann Ernő és Vida Andor tákereskedők közkereseti társasága. 3. Ákontz Sándor utódsai, közkereseti társaság. Rövid- és kötött-

áru kereskedésével foglalkozik. Tagok: Komjatszegyhy Géza, Butyán Lajos és Patay Iván. Bukaresti bejegyzések: Román házipari Rt. — a Banca Romanaesca és a Banca Generale, Banca Viticola, Banca de Scont alapítása egymillió lei alaptőkével. Lloyd biztosító társaság Bukarest — szállítványbiztosítási vállalat ötmillió lei alaptőkével.

(x) Gyorsabbak lesznek a városok élelmiszerszállítványai. Bukarestből írják: A vasúti vezérigazgatóság rendeletben utasította az állomásközségeket, hogy a nagyobb városoknak szánt élelmiszervonatokat azonnal továbbítsák.

(x) Megkezdődnek a tárgyalások Svájcjal a lisztexport ügyében. Bukarestből táviratozzák: Ma reggel irdultak Svájcba a kormány kiküldöttei, hogy a svájci kormánnyal megállapodást kössenek a liszt kivitelre vonatkozólag. A kiküldöttekkel együtt utaznak a nagymalmok megbízottai is.

(x) Bankkonzorcium a külföldi adósságok rendezésére. Bukarestből jelentik: A „Lupta” nagyfontosságú tervről számol be, amely különösen a külföldre adós kereskedőket és iparosokat érdekli. Eszerint egy nagy bankkonzorcium alakulna, amely az adósságokért a külfölddel szemben garanciát vállalna. A kereskedők nyolc év alatt tartoznának kifizetni tartozásukat megfelelő kamatfizetés kötelezettsége mellett. A külföldi tartozásokat Jugoszláviában is bankkonzorcium finanszírozza.

Külföld

(x) A vármegyék földadó-részedése Szlovenszkóban. A 1921. évi augusztus hó 12-én kelt 334 számú törvény 1921. évi október hó első napjától kezdődőleg a tiszta földadót Szlovenszkó területén átengedi a megyéknek, azon községek kivételével, amelyeknek 1921. évi pótdadó legalább 900 százalékos volt, amely esetben ugyanis ezen községek 1921. évi október hó 1-től 1923. évi szeptember hó 30-ig ezen adó egy nyolcadát kapják s a megváltók csak az ezen felüli részt. Tiszta földadó alatt a törvény értelmében az állami földadó értendő minden pótlék nélkül.

(x) Németországban megnehezítik az idegeneknek a birtokvásárlást. A német kormány — berlini jelentés szerint — törvényjavaslat előkészítésén dolgozik, mely a jövőben a földbirtoknak a vásárlását

már egy negyed hektártól kezdődőleg a kormány engedélyétől teszi függővé.

(x) Vasúti konferencia Lembergben. Lembergi jelentés szerint ott május 21-én vasúti konferencia lesz, amelyen résztvesznek a román, csehszlovák, osztrák és lengyel megbízottak is, a konferencián a négy állam közötti vasúti forgalom megkönnyítéséről fognak tárgyalni.

(x) Berlini nyersbőr-árak. Berlinből írják: A május 13 megtartott nyersbőr- és szőrméjverésen igen élénk volt a kereslet. Árverésre került 2203 ökör, 6322 birka, 4440 tehén, 2391 tinó és 1442 lóbőr. Az árak alacsonyabbak lőrubelül 15 százalékkal, mint az előbbi április 11-én megtartott árverés árai. Fizettek nyersbőrt: ökör 37-20 M., birka 37-20 M., tinó 42-10 M., tehén 33-20 márka. Az árak fontban értendőek, a bőroknak teljesen épeknek kellett lenniük.

Megjelent

S. J. Agnon világhírű regénye **És a meggörbödött kiegyenesedik**
A díszesen kiállított, fameses papírra nyomott könyv megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában.

A regény bolti ára 30 lei. Az Uj Kelet előfizetői 25 leiert kapják.

UJ! UJ!
világvárosi módra berendezett **ékszerüzlet!!!**
a volt Dobó-féle ékszerhelyiségben (Cluj, Főter 15. sz.)
H. S. Braunfeld
a Fenyő és Braunfeld cég volt belfagya
Modern ujdonságok
és nagy választék a legkényesebb izlésnek megfelelő **ékszer, óra és diszmutá**
áukból
Szolid árak! Int. telefon 6-43.

Kupferstein M. uri szabótermében
elegáns öltönyök és felöltők készülnek jutángos árak mellett.
Francia divatlapok. Finom angol kelmék állandóan raktáron.
Cluj, Unió-utca 18. szám.

Megjelent az új lakbérleti törvény
Lakók, háztulajdonosok és könyvkereskedők **figyelmebel!**
Bizományosoknak, könyvkereskedőknek magas jutalék
Megrendelhető: a Fraternitas nyomdai vállalatnál, Cluj, str. Baron L. Pop 10 — Friedmann hírlap-irodánál Cluj, Piața Unirei és az Uj Kelet kiadóhivatalában.
! Megrendelhető utánvétellel is! !
Ára 6 lei.
Minden tőzsdében kapható!

TUNGSRAM

Ha gyorsan kiszolgált, pontosan kimért és jó tűzifát akar, forduljon a **Frenkel-fatelephez** (volt Janovitz és Tsa) Strada Aprilianilor (Byufagyár-u.) 18. Telefon 2-90, 4-01, 2-84.

SZINH

Péntek este Tompa játéka
Szombat d. (Tizenöt óra) tanár.
Szombat este (Operet) helyára Tompa
Vasárnap déli Páter 30
Rendes
Vasárnap d. vendég.
Vasárnap este rette-uj vendég.
Napi b.
Hétfő: A Redonság, dégjáté Napi b.
másorra tá megváltás

A Reichsta Sastióknak é gényes és drá Most a Sasif könnyed operet A librettó Le novics Péter is legelőkelőbb pedig a vásosi sikerrel. Nálun stadt herceg pr Bölával.

Professzor mellett s a Baróti Erzsivel Forgács Sándor Andorral fog az Oszkár új izg ur.

Urania mo szenzációs Harz kalauzok Harry talan jelét adja ügyesebb artist kedveltebb mozi Peel, a bün fárs levégőbe is k mely már a leg leghajóval, kéve Szörnyü küzdele igazságszolgálat vasárnap könyv Börtön bus lakó magyar művésze sovsky Ilona, B sikkaszt, hogy Folesgo elfordú esellentől, meg az hiszi, hogy A férj, keserves otthonába. Ott a fogadja. A férj Neje bocsánatfá lakója csak leá életbe.

Felzós szerkesz Kiadó: FRATE Szerkesztős

Mindenféle tamburirozás **pijsiroz** gyorsan é **Mühimz** Ut

IFJU
Zsidó Ifj Előfizetési á Szerkesztősé Cluj, Calea F

Aggyag és Vas
Gyárt: bőren csont szapp gépsz
Vesz: csont húslá tott f

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Péntek este: Kék mazur. (Somogyi Emmi, Tompa Béla és Ekeis Ferenc vendégjátékával.)

Szombat d. u. 3-órakor: Dórné ifjasszony. (Tizenharmadik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárakkal. Előadó: Bakó Kálmán tanár.)

Szombat este 8 órakor: A Reichstadi herceg. (Operetta-ujdonosság, először. Premiérehelyárakkal. Premiérebérlét 29. szám Tompa Béla vendégjátékával.)

Vasárnap délelőtt 11 órakor: Matiné. (Ujvári Péter 80 éves irói jubileuma alkalmával. Rendes esti helyárakkal.)

Vasárnap d. u.: A vig özvegy. (Tompa Béla vendégjátékával. Olcsó helyárakkal.)

Vasárnap este: A Reichstadi herceg. (Operetta-ujdonosság, 2-odszor. Tompa Béla vendégjátékával. Premiérehelyárakkal. Napi bérlét 145. szám A.)

Hétfo: A Reichstadi herceg. (Operetta-ujdonosság, 3-adszor. Tompa Béla vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Napi bérlét 146. szám B.)

A Reichstadi herceg. Napoleon fiának, a Sasfióknak élete az irodalom minden regényes és drámai formájában megjelent már. Most a Sasfiók életének egy epizódját a könnyed operett formában fogjuk láthatni. A librettót Leon és Reiche írták és Sztójnóczy Péter írta a zenét hozzá. Bécsben a legelőkelőbb operett-színpad, Budapesten pedig a városi színház mutatta be igen nagy sikerrel. Nálunk szombaton este lesz a Reichstadi herceg premierje, a címszerepben Tompa Béla.

Professzor ur. Az igazgató rendezése mellett s a főszerepekben Poór Lilióval, Baróti Erzsivel, Izáky Margittal, Tárayval, Forgács Sándorral, Lengyelrel és Szakács Andorral fog színpadunk a jövő héten Bárd Csikár új izgalmas drámája, a Professzor ur.

Uránia mozgóban: Pénteken legújabb, szenzációs Harry Peel kalandtörténet, Légi kalauzok. Harry Peel e szerepében is számtalan jelét adja, hogy a világ egyik leggyősebb artistája és egyben legjobb, legkedveltebb moziszínésze. Az elszánt Harry Peel, a bűn fáradhatatlan üldözője, még a levegőbe is követ egy bünszövegkezetet, mely már a legmodernebb eszközzel, nagy leghajóval, követi el sorozatos gonoszait. Szörnyű küzdelem után le is győzi és az igazságszolgáltatás kezére juttatja. Szombat, vasárnap könnyekig megható filmszám. Börtön bus lakója, főszerepekben: elsfrangú magyar művészcsoport! Törzs Jenő, Matyasovszky Iona, Bojda Juci. Egy hivatalnok sikkszik, hogy anyján és hugán segítsen. Felesége elfordul a börtönbe került szerencsétlenül, meghalagatás nélkül elítéli, mert azt hiszi, hogy a pénzt szeretőjére költötte. A férj, keserves esztendő után visszatér otthonába. Ott a megbélyegzettet csak leánya fogadja. A férj ekkor elmondja a valót. Neje becsúsztatást könyörög, de a börtön bus lakója csak leányát viszi magával az új életbe.

Feladós szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: FRATERNITAS nyomdával.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

Mindenféle gép és kézi hímzés, tamburirozás, kézi és gépi ajour, plissirozás, gouvroirozás gyorsan és szépen készül a Műhímző szalonban
Unió-utca 15. 3373 I

UJ KELET
Zsidó ifjúsági folyóirat
Előfizetési ár egy évre 80 lei.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48.

Aggag és Vegyipar Rt. Szatmár
Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontszirt, mű tr ágy á t, szappant, kocsikenőcsőt, gépszirt, téglát stb.
Vesz: csontot, száraz és vizes húslejt, nyers és olvasztott fagyut.

TÖZSDÉK	Lei	oseh kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy. marka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta deviza	---	274	5250	1308	2750	755	---	---	642	---	101	---	144	---	---	---
Bécs valuta deviza	---	280	5250	1305	27	750	180	20	642	200	---	390	14250	---	---	---
Prága valuta deviza	---	---	1857	478	1002	276	53	697	233	76	38	119	5225	---	---	---
Berlin .. valuta deviza	---	55150	---	2640	5555	1525	295	3680	1289	---	---	---	28925	11250	---	---
Zürich .. valuta deviza	---	1000	179	---	---	2725	5	67	---	---	---	13	521	---	---	---
Paris valuta deviza	---	---	3 ²⁵ / ₃₂	---	11025	57 ⁵ / ₈	---	---	493650	---	---	9 ³ / ₃₂	109850	---	---	---
Budapest valuta deviza	549	1492	28)	7125	---	4075	810	---	---	1102	---	1925	783	---	---	---

Hefe, meszelő és eszetgyár!
Legalább 40%-ot takarít meg behozatali vám-ban minden kereskedő, ha nálam szerzi be szükségletét. **Stern S. Endre**, Oradea-Mare. (Nagyvárad). 1350

Hitter és Breuer
szesz, bor, sör és pálinka nagykereskedők
Oradea-Mare—Nagyvárad
Gilányi-u. 8. sz.
Saját főzdeknben termelt gyümölcs-pálinkák és borpárlat 1351

Kássa Albert
Gép- és elektro-technikai 1288
műszaki vállalata
Cluj, C. Victoriei 99.

RASOL BORTVÁLÓ POR
Van szerencsém az érdekeltek szíves tudomására hozni, hogy az általam készített
Ideál Rasol bortváló por törvényileg védve, kilogrammja 22 leiert kapható ugy kicsinyben mint nagyban. Viszonteladónak 5 kg.-on felüli vételnél nagy árkedvezmény. Megrendelhető a készítőnél
Reszling József fodrász
Cluj, Strada Baritui (v. Malom-u.) 2. sz. 3726-I

„Barzel“
Fierarie - vasúzet
CLUJ — KOLOZSVAR.
Piata M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

WOHANKA
Nyersolajmotorok, benzinmotorok, lokomobilok, kőjáratok, koptatók, dara- és darcetisztítók, radialszíták raktáron.
Wohanka és Tsa Utóda Rt.
Bizományi raktára, Oradea-Mare Nagypiac-tér 14. szám.

ENGROSISTAK PROGRESS
DETAILISTAK
legolcsóbban vásárolhatnak a 1312
rövidáru import cégnél
Oradea-Mare Nagypiac-tér 5

MODERN ÜVEGCISISZOLDA
ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR
PÉCHY és TÁRSA
Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapusinus-u.) 20. 0000000000000000 1381
készíti a legszebb tükröket és burorüvegeket minden méretben és mennyiségben
Ujrafoncsorozás!
Kérjen árajánlatot!

Ceres
legfinomabb növényvaj
Georg Schicht
AUSSIG részvénytársaság CLUJI bizományi raktárból
00000000000000000000
0000000000000000
Telefon 459. szám.

Ceres
Nagyban megrendelhető.
Boskovitz Lajos
kereskedelmi ügynőségénél
CLUJ, Calea Regele Ferdinand (Wesselényi Miklós-utca) 21.
Telefon 459. szám.

Schönberger, Spitz & Co.
Kötött-, szövött-, rövid- és norinbergi árúk nagykereskedése
Oradea Mare—Nagyvárad
Nagypiac-tér és Reáliskola-u. sarok
Olcsó árak!
1352

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timár-hulladékokat legmagasabb napi árban vásárol
Szaru- és csontárugyár Rt. Cluj
1310

Táblaüveget minden méretben, lámpadrót, kristálytelér lámpacső és csiszolt üveg-árúkat, deaifonokat raktárról azonnal szállítunk 1262

Ausländer Testvérek
Cluj—Kolozsvar, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9—54.
En-gros! En-detail!

Hercules gyermekocsigya Rt.

Főlelőket Baumzweig Arnold, Cluj Strada Reg. Ferdinand (Wesselényi M.-u.) 25. szám. Állandó nagy raktár mindennemű gyermekocsikban. Árjegyzéket Engros kívánatra küld. Engros 3451

Utiteveleket 48 óra alatt láttamoz. — Felvez hirdetések és fényreklamhirdetések. Fodtásokat elvégez „RECLAMA”, Piata Unirei 4. I. emelet. 2917-I

Gyári telefon 596. Üzleti telefon 515-
LEBEDA S. A.
Első romániai villangerőre berendezett ággneműgyár.
Készítünk:
Paplanokat: vatta, gyapju és pihe töltelékkel, a legolcsóbb kivittellől a legfinomabb kivittelig. Továbbá mat-racokat, párnákat és mindennemű ággneműket.
Vállalunk:
kórházi, közintézet, valamint szállodal felszerelések szállítást továbbá mindennemű átalakításokat. Villangerőre berendezett tolfosztó gépünkön bármily mennyiségű tolfosztást, tisztítást.
Veszünk:
minden mennyiségben lószórt, disznószórt, kecskeszórt, gyapjut és tollat.
Eladunk:
mindennemű tisztított és szortírozott tollféléket nagyban és kicsinyben.
Eredeti gyári árak!!!
Gyár: Cluj-Kolozsvar, Strada Jasilor (volt Nagyszamos-u. 14. sz.), interurban telefon 596.
Üzlet: Calea Victoriei (volt Kossuth Lajos-utca 10. sz.) telefon 515.

lektártól kezdő-
gedélyétől teszi

rencia Lemberg-
entes szeriat oit
gyi konferencia
esznek a román,
és lengyel meg-
erencián a négy
forzalom meg-
k tárgyalni.

rsbőrárok. Ber-
s 13 megtartott
beirverésen igen
Arverésre került
rka, 440 tehén,
2 lóbor. Az árak
belül 15 száza-
bbi április 11-én
ai. Fizettek nvers-
M. liza 37 20 M,
h 33 20 marka. Az
k, a bőroknak tel-
t lenniök.

elent
ghirű regénye
kiegyenesedik

ott, famentes
t könyv meg-
z Uj K.let
ályában.

i ára 30 lei.
5i 25 leiert kapják.

UJ!
ra berendezett
üzlet!!!
ékszerhelyiség-
tér 15. sz.)
Braunfeld
beltaja
idonások
k a legkényesebb
megfelelő
és diszmű-
kből
nt. telefon 6—43.

ermében
ak mellett.
raktáron.
zám.

rvény

Megrendelhető: a
Fraternitas nyomda-
vállalatnál, Cluj, str.
Baron L. Pop 10 —
Friedmann hírlap-
irodánál Cluj, Piata
Unirei és az Uj Kelet
kiadóhivatalában.—

AM

sa) Strada Aprilioarilor
Telefon 2-90, 4-01, 2-61.

SPORT

Összeállították Kolozsvár válogatott csapatát

As Uj Kelet tudósítójától

A május 23-án Kolozsvárt eldöntésre kerülő Kolozsvár-Nagyvárad városközi válogatott mérkőzés előfutamaként Morar Teofil szöv. kapitány vezetésével szerdán délután tartották meg a második trialmérkőzést. A szövetségi kapitány néhány új játékosal kísérletezett. Így Schultzot, a KAC nagytechnikájú játékosát a középső posztján szerepeltette és az intelligens, alkalmazkodni tudó játékos jól illeszkedett be a csatárláncba. Kipróbálta Morar kapitány a Budapestről visszaérkezett Barabás Bélát, a Victoria volt centercsatárát is, aki azonban az utazás fáradalmainak hatása alatt nem produkálhatott elfogadható teljesítményt. Általános feltűnést keltett Schultz és a balszélre szereplő Rosenberg kitűnő játéka. A második trialmérkőzés befejezése után Morar Teofil véglegesen összeállította Kolozsvár válogatott csapatát. Változás csak abban az esetben történik, ha a kijelölt játékosok közül valamelyik súlyosan gátló okok miatt nem vehetne részt a városközi válogatott mérkőzésen. Május 23-án a következő játékosok fogják reprezentálni Kolozsvár futballsportját:

Kapus: Maksai Géza (Victoria), háttérdek: Mann Károly (KKASE) és dr. Hirsch Elemér (KAC). Fedezetsor: Jakobi Dezső (Haggibbor), Braun Béla (Haggibbor) és Deák Ferenc (CFR). Csatársor: Istvánffy János (Victoria), Bornstein József (Haggibbor), Schultz Ferenc (KAC), Guga Aurél (Universitatea) és Rosenberg Béla (Haggibbor). Tartalékok: Szatmári, a KAC kapusa, Végh Gyula (CFR) és Mattauch Károly (Victoria).

Teljes bizonytalanságban van még a szövetségi kapitány, hogy dr. Hirsch Elemér, akire égetően szüksége van a válogatott csapatnak, külföldi utjáról visszatér-e a mérkőzés napjára. Abban a nem remélt esetben, ha Hirsch Elemér nem érkezik meg, Deák Fifi fog háttérdek játszani, míg az ő helyét a fedezetsorban Végh Gyula foglalja el. Deák Fifi nehéz feladat előtt áll a válogatott mérkőzésén. Szolgálati körülményei nem engedték meg, hogy a tavaszi szezonban intenzíven hódolhasson sport-szerenyedélyének, a trainingeken csak ritkán vehetett részt és komoly mérkőzésen összesen háromszor játszhatott. Beállítás mellett szólott azonban e hiányok dacára is nagy rutinja és küzdőképessége. A kombinációba vett Palocsai (Victoria) és Komáromi (Victoria) formán kívül vannak és úgy legutolsó mérkőzéseiken, mint pedig a triálokban való szereplésük alkalmával a letörtség szimptomáit mutatták.

Megoldásra vár még Gugának, a kolozsvári egyetemi csapat kitűnő allround játékosának szereplése is, aki jelenleg Jugoszláviában tartózkodik, komoly remény van azonban arra, hogy a mérkőzés napján Kolozsvárt lesz és így az ő helyettesítésének gondja tehermentesíti a válogatott csapat összeállítását nehéz munkájában tevékeny közreműködést ki-

fejtő Morar Teofil szövetségi kapitányt.

A válogatott csapat az adott körülmények között a lehető legjobb. A centercsatár helyén sokan Raduchot, a KAC kitűnő játékosát szerették volna látni, azonban jelenleg ő is rossz formában van és így közmegegyezést keltett Schultz beállítására. Tényként kell végül megállapítanunk, hogy Kolozsvár válogatott csapatának összeállítása klubpolitikától mentesen történt és hogy a szövetségi kapitány ismert erélyességével már eleve visszautasított minden illetéktelen beavatkozást.

Labdarugás

Felebezés a Gergely-ügyben. Gergely Aladár szövetségi bíró megfelebezte a Birák Testülete fegyelmi bizottságának azon határozatát, amellyel őt az emlékeztetés Victoria-Haggibbor bajnoki mérkőzésen való ténykedése miatt bíráskodási jogának 5 hónapra való felfüggesztésével büntette.

Elutasított óvás. A május 14-én botrányos fináléval végződő KKASE-KMTE másodosztályú bajnoki mérkőzés ellen a KMTE felebezéssel élt. A labdarugó-szakosztály szerdán este tartott ülésén az óvást, mint alaptalant elutasította és a mérkőzést 2:0 eredményre a KKASE javára igazolta.

Az MTK-KAC bajnoki mérkőzés bonyolalmai. A Marosvásárhelyen legutóbb lezajlott MTK-KAC 6:0 eredményű bajnoki mérkőzés bírói jelentése alapján a Marosmenti Alosztály a mecsset igazolta. A kolozsvári labdarugó-szakosztály szerdán este tartott ülésén nem szankcionálta ezt a döntést, hanem a KAC felebezése alapján utasította a Marosmenti Alosztályt, hogy a mérkőzés körülményeit ismételten tegye vizsgálat tárgyává és hozzon új határozatot.

A válogatott mérkőzés bírja. A május 23-iki Kolozsvár-Nagyvárad válogatott mérkőzésre az eredeti tervek szerint Steinhübel Zoltánt, a kitűnő aradi szövetségi bíró kérték volna fel. A nagyváradai szövetség kívánságára a bíró személyében változás történt és így a mérkőzést Szika János (Kinizsi), a népszerű temesvári bíró fogja vezetni.

Marosmenti Sport cimen új sport-szaklap indult meg Marosvásárhelyen. Felelős szerkesztője dr. Földesi György orvos.

RÖZPONTI HÖLGYFOURÁSZ ÉS MANIKÜRSZALON Cal. Reg. Ferd. 13. (udvarban)

Hajfestés, hajmunka, fejmosás, ondolás, fésülés legmodernebb, legjobb kivitelben. Hajat veszek!

PÉTERFI JULISKA

Bárdos Jenő

(As Bon Govt) Főter 4.

Összes párisi szövet, selyem, kabát, tolette és divatujdonságai 1282 megérkeztek.

Telefon: 917. Olcsó árak!

Mindenemű bádogos és vízvezeték szerelő munkákat legolcsóbban ügyhelyben, mint vidéken vállal

Frisch Samu

Cluj, Cal. Motilor (v. Morostori-u.) 143.

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenofon (Szappan-u.)

Gyárt és állandó raktár mindenféle ékszerárúgyban. Vállal rillians munkákat javításokat és alakításokat. Valódi és hamis ékkövek. Foglalió és vésnökli műterem. — Fogászati arany és forrasztó, huzalok és lemeztek arany és ezüztben. Nemesfém beváltó!

Telefon int. 2-13. — Sürgőnyím: „Juvaere Cluj“ 1273

Rottmann Károly és Tsai részvénytársaság 1220

Timisiora IV. Strada Iancu Vacarescu (Bem-utca) 14. sz.

Szesz-szabadraktár, szeszdenaturáló telep. Szilvórium és törkölyfőzde, rum-, likör- és konyakgyár. Bornagykereskedés.

Eladó járási székhelyen levő, 8 ezer lakosu bányavárosban, ahol számos iskola, hivatal és több gyár van oooooo

egyedül álló könyv- és papirkereskedés

játékáru üzlettel egybekötve. — Az üzlet nagy családnak is biztos megélhetést nyújt. — Átvételhez kb. 180—190 ezer lei szükséges. Bővebb felvilágosítást az Uj Kelet kiadóhivatala Cluj, ad. 3864-1

Engros eladás!

1342

Rövid, norinbergi, galanterie és papirárúgy külföldről raktárra érkeztek

Simplon-aruház

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 25. sz. Főpostával szemben. Szakmabeli segéd felvétetik.

Engros eladás!

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 10 lei. Jelleg hirtetésekre semminemű felvilágosítást nem dunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kíván címre továbbítatnak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lei 60 bani bélegköltőség fizetendő.

Elcserélném Honvéd-utcai szobámat egy belvárosi külön bejáratu szobával 2000 lei lelépési díj ellenében. Cím a kiadóhivatalban.

Mindentéle fordítások román, magyar, angol és francia nyelvre, valamint írógéppel való másolások gyorsan és pontosan készülnek. Fölvételi hely Friedmann hírlapiroda. 3405-1

Német-magyar levelező tisztviselő, lehetőleg gépiró, egy szövőkiskolát végzett kezdő tisztviselő és egy magyar-német gépirónó vagy gépiró **azonnali belépésre** nagy gyári vállalathoz keresetlik. Részletes ajánlatok fizetési igényekkel, fényképpel ellátva »Biztos állás« alatt a kiadóba kéretnek. 3832-1

Egy perkt román ügyvédjelöltet keresek. Ajánlatokat igények megjelölésével Dr. Kollin Jakab Ineu (Borosjenő). 3847-1

2 1/2 és 1 1/2 m. hosszú 80 cm. széles és 4 m. hosszú 2 1/2 m. széles perza szőnyegeket vennék. Hügelné, Regele Ferdinand 73. sz.

Külön bejáratu szobákat építek. Érdeklődők azonnal forduljanak Hosszu-u. 26.

Nagy raktárhelyiség, mely gyárnak is alkalmas kiadó. Cím Hosszu-u. 26.

Két intelligens fiatallemkér lakást kaphat. Sterné, Heltai-u. 16. 3860-1

Használt készitést és alakítást olcsón vállalok. Stern Antalné, Heltai-u. 16. 3860-1

Keresek junius 1-ére egy izr. fűszer és vaskereskedő segédet, aki a román és magyar nyelvet bírja. Mindszent Salomon, Zsibó. 3861-1

Egy kovácműhely berendezés eladó, Cím Rochmann Leopold kovács, Marosujvár. 3862-1

Ügyes kiszolgáló izr. segéd vas- és fűszerzakmból, ki a román, magyar nyelvet bírja, azonnali belépésre felvétetik. Szombaton és ünnepnapon zárva. Káhn Áron, Halmi. 3866-1

Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szíjgyártóblank állandóan nagy készlet kicsinyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközök. Jelenlegi talp és bocskor ára 65—70 lei. **Vagontételnél 5 százalékos kedvezmény.**

SÁMSON-BÖRGYÁR

Gyufagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár 3—86, lakás 3—87. szám.

Gyakorlott elsőrangú

szabászt

3863-1

keresek.

Ferencz Lajos, férfiszabó

és egyenruha üzlete, Nagyszében.

Feuerstein I.

textil, kötött és rövidáruház Cluj, Str. Reg. Maria 12.

GANZ

villamosági részvénytársaság üzemeltetése

Piafa M. Viteazul Széchenyi-tér 41. sz. (Széki-palota).

Elvállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, izzólámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telefon 403. 1260

Szép, izléses nyomtatványt

csak az UJ KELET nyomdája készít

Névjegyeket, eljegyzési, lakodalmi kártyákat, üzleti nyomtatványokat a legrövidebb idő alatt és a legjutányosabban szállítunk.

„Fraternitas“-nyomda Cluj-Kolozsvár Str. Baron L. Pop (Brassai-u.) 10. Telefon 879.

„Fraternitas“ nyomda kiadása, Cluj-Kolozsvár.

Szerkesztőség hivatal és nyitva tartás Cluj-Kolozsvár, Pop, — Brassai

Az Uj Kelet szerkesztőség Kiadóhivatal Nyomda Néber osztály Zs. N. Sz.

A kéziratok készítéséhez szükséges. Kéziratunk vissza nem kerülhet.

V. évfolyam

Olvasatokat esetét? Nem kívüli. A sz hogy egy az aki a zsidó zsákok oltott, hanem a szeg a homlokán a tozott, akinek tűz csipkebok ruság hamuja a szemében főtösors, fogjato az. Zsidósors, ott nem az. E sorsa. A költő sors tragikus, foka a zsidó sors éhség, ha fájdalom. Ezt pazva éli még Cserniehovszk kitudódott ese ez ezer évök chájok oltotte gyászt a fejük sirták a nagy makat: „A be S ebben a sirt és annyi a zsidó voltak a zsidó szenvedés és szívárogtak földönfutás orlódtak vagy m is éltek, éltek éltek a szegéd nem-tudók éle matrác-siron, kolva is ének

Maga a zsidó nek teljessége formán. Az es a gondviselés, ságot. A zsidó biak életét élt dig az üldöz eleven szuper milliomos, aki nem sirt, ha és kacajt áras mit tudjátok derüt meg a meke arcáról mosolytalanok csókjából és noknak. Ahol őt a nevetés neki mindig n az esettiszvite Neki fényt ke szegénység v betegség kál láz és az emé tomásai köz mindenütt v

Es nem töröd felvágta mag szívét, amelyb a derű és a j Mit tudtok tőnek, aki adja? Mit t aki irányt sz aki jóvá tesz sejtjeiteket g önti terméken keny derűjét a könny és a a szent költő mondóknak, építik újra a vad, prófétai fölöttetek az teszük, mert